

Raportul tehnic de evaluare arheologică de teren ne-intruzivă:

**„Studiul de fundamentare istorică pentru
Planul Urbanistic General Comunei Sântandrei, jud. Bihor”**

Beneficiar / achizitor:
SC Urbanplan Consulting SRL
arh. Adeona Trifan

Întocmit de arheolog:
Zoltán KATÓCZ

Oradea, 2024

CUPINS

I. DOCUMENTE PRIMARE

1. Copie după: Plan de amplasament și delimitare a zonei cercetate

II. INTRODUCERE. METODOLOGIE. SCOP.

III. CADRUL LEGISLATIV

IV. CADRUL GEOGRAFIC

V. ISTORICUL CERCETĂRIILOR

1. Situri arheologice reperate de RAN sau LMI
2. Date bibliografice
3. Rezultatele cercetărilor de suprafață din 2024

VI. FIȘELE DE SIT ARHEOLOGIC

Sântandrei – *Palota veche I / Topitărie de Cânepă*

Sântandrei – *fostul CAP / fosta grădină CAP / grajduri CAP*

Sântandrei – *Podul Moii*

Sântandrei – *Pepinieră și Broscărie*

Sântandrei – *La Rături*

Sântandrei – *Rături II*

Sântandrei – *Lanu Botului*

Sântandrei – *Descheșa*

Sântandrei – *La Criș*

Sântandrei – *Șanțul inginerilor*

Sântandrei – *Palota veche II*

Sântandrei – *Dealul Mănăstirii*

Sântandrei – *Biserica greco-catolică, Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril*

Sântandrei – *Deluț / nr. SaT.1*

Sântandrei – *La holomb / nr. SaT.2*

Sântandrei – *Dâmbuț / nr. SaT.3*

Sântandrei – *Capirom / nr. SaT.4*

Sântandrei – *Plopului / nr. SaT.5*

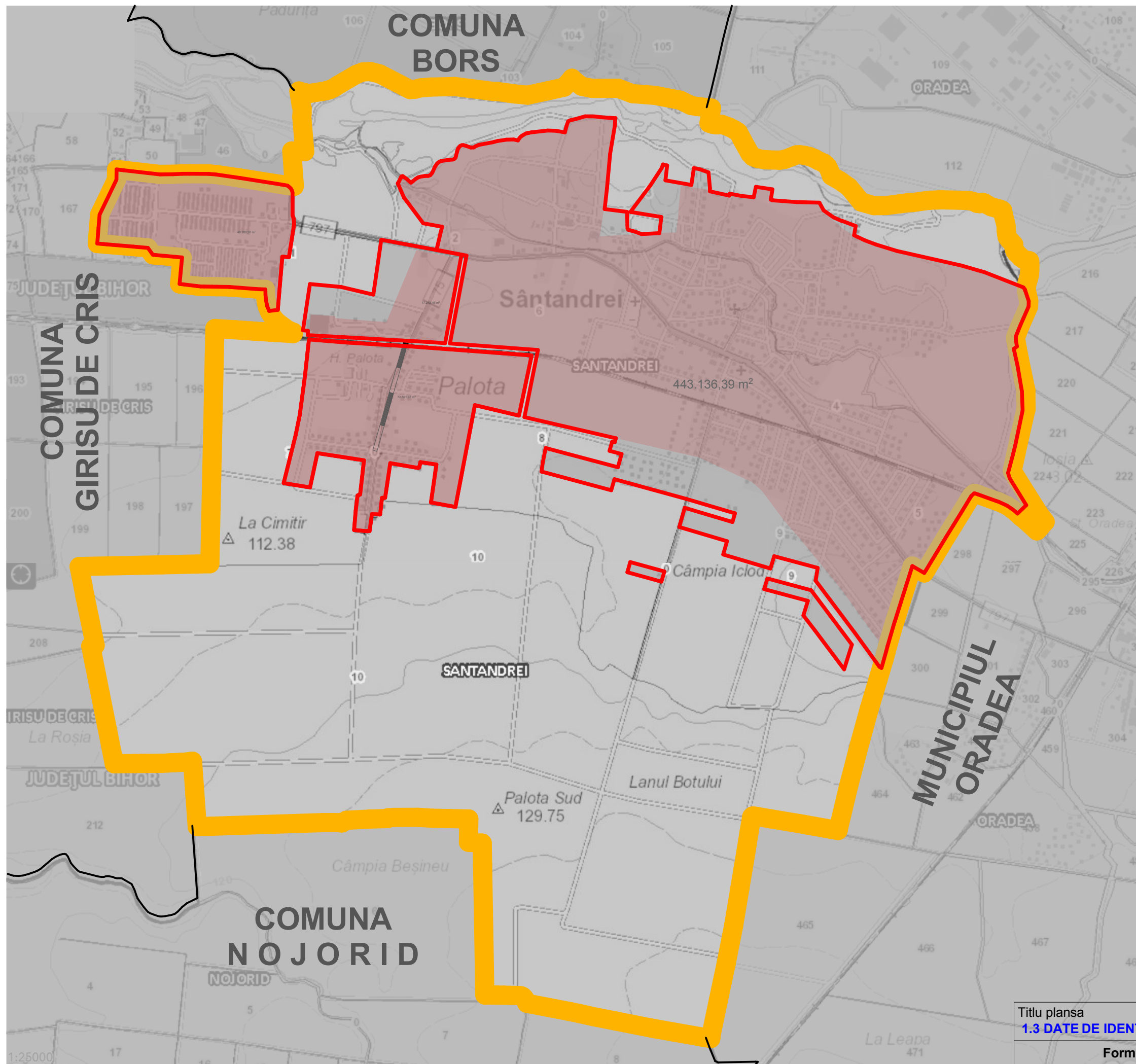
Sântandrei – *Iclod I*

Sântandrei – *Iclod II*

VII. CONCLUZII

VIII. PROPUNERI

IX. INVENTARUL COORDONATELOR STEREO70 - Simplificate



DATE DE IDENTIFICARE

REACTUALIZARE PUG comuna Sanrandrei, jud. Bihor

• UAT SANTANDREI

- pozitionare centrala in cadrul Zonei Metropolitane Oradea
- 2 sate: Sântandrei si Palota
- Suprafată UAT S= 2635 ha
- Suprafată intravilan existentă S= 950 ha
- Suprafată intravilan propusă S=.....ha

• ACCESIBILITATE

- DJ 797 traverseaza localitatea
- drum de legatura cu Oradea
- la 5 km de Oradea
- centura Santandrei in curs de executie
- la 7 km de aeroport
- CFR linia 312 nefolosita

• POPULATIA 9025 locuitori

COMUNA SANTANDREI ÎN ANUL 2022

- 47 % din populatie 0 - 35 ani
- 43 % din populatie 35 - 65 ani
- 10 % din populatie peste 65 ani

comuna cu cea ai mare crestere a populatie din ZMO intre ani 2015 -2021, respectiv 43% cu 2327 persoane.

Titlu plansa

1.3 DATE DE IDENTIFICARE COM. SÂTANDREI

Format plansa:

A3 (297 x 420 mm)



II. INTRODUCERE. METODOLOGIE. SCOP

Studiul de față reprezintă fundamentarea istorică a delimitării siturilor arheologice și a zonelor de protecție ale acestora, pentru documentația de urbanism: *Plan Urbanistic General comuna Sântandrei* cu satele aparținătoare de Sântandrei (reședința) și de Palota. Obiectivul general este identificarea, descrierea, instituirea și delimitarea siturilor reperate cu patrimoniul arheologic (situri arheologice clasate în Lista Monumentelor Istorice, alături de cele înscrise în Repertoriul Arheologic Național) dar și a terenurilor cu potențial arheologic (descoperiri arheologice întâmplătoare, sau situri arheologice descoperite în cadrul unor cercetări arheologice preventive). Scopul studiului de față este delimitarea zonelor de protecție a acestora, potrivit legislației în vigoare (vezi capitolul III al acestui studiu). Un alt scop reprezintă stabilirea unor reglementări integrate prin: nivel de conservare, grade de protecție, restricții și permisivități de intervenție incluse în Regulamentul Local de Urbanism, prin care să se asigure:

a) Păstrarea cadrului natural sau construit al monumentelor istorice și siturilor arheologice prin diminuarea sau înlăturarea factorilor de agresiune și prin autorizarea executării lucrărilor de construire și orice alte intervenții care afectează solul și subsolul, monumentul, situl sau zonele lor de protecție, numai pe baza avizului Ministerului Culturii sau, după caz, al serviciilor sale deconcentrate, conform prevederilor legale.

b) Păstrarea sau salvarea și punerea în valoare a potențialului cultural al monumentelor istorice și al siturilor arheologice, prin instituirea obligatorie de cercetări arheologice preventive sau, după caz, supraveghere arheologică, pentru orice lucrare care afectează solul în aceste zone, anterior începerii lucrărilor de construire, indiferent dacă se execută în intravilanul sau extravilanul localităților și indiferent de forma de proprietate a terenului.

Necesitatea celor de mai sus rezidă din situația existentă, deoarece trebuie spus că actualul Plan Urbanistic General, aflat în vigoare, poate fi considerat depășit, atât ca și vechime, cât și prin conținutul său în materie de protecție a patrimoniului arheologic. Mai menționăm că PUG-ul la care facem referire, nu a avut la bază un studiu de fundamentare pentru patrimoniul arheologic, motiv pentru care identificarea, delimitarea și protejarea acestuia prin reguli specifice, nu s-a realizat.

De la bun început trebuie precizat faptul că acest raport tratează nu numai siturile arheologice înscrise în RAN ci și siturile arheologice delimitate până în momentul finalizării acestei cercetări (octombrie–septembrie 2024). Ca urmare, cercetarea efectuată a avut drept scop principal delimitarea siturilor arheologice cunoscute pe teritoriul administrativ al comunei Sântandrei. Ca metodă de lucru am optat pentru o documentare bibliografică și topografică a siturilor existente. Principalul sprijin bibliografic l-am avut în *Repertoriul monumentelor naturii, arheologice, istorice, etnografice, de arhitectură și artă din județul Bihor* (Oradea, 1974). În repertoriul menționat din păcate lipsesc indicații cu privire la localizarea efectivă a siturilor indicate, în schimb prin ajutorul planurilor topografice realizate de Árpád Hadnagy la începutul anilor 80 ai secolului trecut, am reușit să delimitez toate siturile înșirate în RAN. Odată avută acoperită partea bibliografică menționată am decis efectuarea unor evaluări de teren în jurul comunei Sântandrei. Ca și strategie de lucru am abordat o cercetare de teren sistematică care a dus la identificarea siturilor, dimensiunilor acestora și încadrarea lor cronologică. Cercetările arheologice teoretice și de teren au fost completate cu investiții topografice și cartografice, prin folosirea geo-datelor LIDAR, care pot fi descărcate pe portalul: <https://geoportal.ancpi.ro/portal/home/>

Metodologia generală a studiului este că fiecare sit arheologic delimitat și identificat a primit un nume, compus din numele localității în preajma căreia s-a făcut descoperirea, urmat de toponimul indicat pe hărți sau aflat de la localnici. Pentru delimitarea siturilor identificate în teren am folosit un GPS Garmin eTrex 12 channel iar datele acumulate au fost prelucrate cu ajutorul software-urilor specifice de topografie. Pentru raportul de cercetare am întocmit fiecărui sit câte o fișă cu mai multe câmpuri. La fiecare dintre siturile identificate le-au fost delimitate atât perimetrul sitului cât și perimetrul de protecție prin coordonate Stereo 70.

III. CADRUL LEGISLATIV

Legi	<i>Codul Civil</i> Legea 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a – zone protejate Legea 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului, cu modificările și completările ulterioare Legea 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, cu modificările ulterioare, republicată Legea 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, cu modificările ulterioare O.G. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, aprobată cu modificări prin Legea 378-2001, cu modificările ulterioare
Hotărâri ale Guvernului	H.G. 525/1996 privind aprobarea Regulamentului general de urbanism, republicată
Ordine ministeriale	Ordin al Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2260 /2008 privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 540 din 17/07/2008 Ordin al Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2071 /2000 - Regulamentul de organizare a săpăturilor arheologice din România Ordin al Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2127 /2005 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei Naționale de Arheologie Ordinul ministrului transporturilor, construcțiilor și turismului nr. 562/2003 pentru aprobarea Reglementării tehnice „Metodologie de elaborare și conținutul cadru al documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate (PUZ), Monitorul Oficial al României, Partea I, Nr.125 bis din 11.II.2004 Ordinul Ministrului Culturii, Nr. 2183 din 02.04.2007, privind aprobarea metodologiei pentru evaluarea financiară a prejudiciului adus patrimoniului cultural național imobil-monument istoric sau sit arheologic. Ordin 2518 / 04.09.2007 privind Metodologia de aplicare a procedurii de descărcare de sarcină arheologică Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2392/06.09.2004 pentru instituirea de Standarde și Proceduri în arheologie Ordin nr. 3263 din 19 august 2022 pentru aprobarea Codului deontologic al arheologilor din România
Alte reglementări	Legea nr.157 privind ratificarea Convenției pentru protecția patrimoniului arhitectural al Europei, adoptată la Granada la 3 octombrie 1985, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 274 din data: 10/13/1997

IV. CADRUL GEOGRAFIC

La marginea vestică a județului Bihor, la granița cu mun. Oradea se află comuna Sântandrei, având o suprafață de 26,33 km² (2633,61 ha) Practic se situează în partea central-nordică a Câmpiei de Vest,¹ făcând parte din lunca Crișului Repede.² Acest relief se caracterizează prin întinderi mari, repartizate pe unități de câmpii joase,³ cum ar fi *Câmpia Tisei*. Câmpia joasă aluvială se caracterizează printr-o suprafață plană cu numeroase albie și meandre părăsite, cursuri divagante prin lacuri, mlaștini.⁴ Aceasta marchează latura de est a *Câmpiei Panonice*, având pătrundere spre Dealurile de Vest și Munții Apuseni de-a lungul râurilor principale, cum ar fi Someșul, Crișurile⁵ și Timișul.⁶ Pe teritoriul României se găsește doar o mică parte a *Câmpiei Tisei*, care se poate împărți în două regiuni geomorfologice distincte.⁷ *Câmpia Crișurilor* constituie treapta ce mai joasă a *Câmpiei Tisei*,⁸ deoarece se află pe o altitudine generală față de nivelul Mării Negre între 90 și 100 m.⁹ Predominarea terenurilor mlăștinoase,¹⁰ de luncă și de divagare a apelor, constituie de altfel trăsătura fundamentală, care deosebește Câmpia Tisei de Câmpia Română.¹¹ Astăzi, în această câmpie joasă holocenă predomină procesul de colmatare, de desecare prin intermediul canalelor de drenaj.¹²

Blaga 2014	Lucian Blaga: Elemente ale cadrului natural. Unități de relief. [Element of Natural Background. Relief Units]. In: Alexandru Ilieș (eds.): <i>Crișan–Maramureș. Atlas geografic al patrimoniului turistic</i> . [Crișan–Maramureș. Geographical Atlas of Heritage]. Editura Universității din Oradea. Oradea, 2014. p.43–46.
Coteț, Martiniuc 1960	Petre Coteț, Constantin Martiniuc: Geomorfologia. In: I. P. Ghermasivo et al. (eds.): <i>Monografia Geografică a Republicii Populare Române, I. Geografia fizică</i> . Editura Academiei Republicii Populare Române. București, 1960. p.147–255.
Demidovici et al. 1960	Alexandrovici Demidovici, Mihai Iancu, Tiberiu Morariu, Igor Nikolaevici Oleinikov, Alxandru Savu, Ion Sîrcu: Raionarea fizico-geografică. In: I. P. Ghermasivo et al. (eds.): <i>Monografia Geografică a Republicii Populare Române, I. Geografia fizică</i> . Editura Academiei Republicii Populare Române. București, 1960. p.629–724.
Ghinea 2018	Dan Ghinea: Enciclopedia Geografică a României. Ediția a IV-a, actualizată și completată. Toronto, 2018.
Măhăra 1977	Gheorghe Măhăra: Câmpia Crișurilor. Studiu fizico-geografic. In: Ion O. Berindei, Gheorghe Măhăra, Grigor P. Pop, Aurora Posea (eds.): <i>Câmpia Crișurilor, Crișul Repede, Țara Beiușului. Cercetări în geografia României</i> . Editura științifică și enciclopedică. București, 1977. p.9–101.
Morariu 1960	Tiberiu Morariu: Hipsografia. In: I. P. Ghermasivo et al. (eds.): <i>Monografia Geografică a Republicii Populare Române, I. Geografia fizică</i> . Editura Academiei Republicii Populare Române. București, 1960. p.93–103.
Nistor 2018	Stelian Nistor: Loc și locuire în Bihor. In: Gabriel Moisa, Sorin Șipoș, Aurel Chiriac, Radu Romînașu (eds.): <i>Istoria Bihorului. Civilizație, societate, economie, mentalități</i> . Editura Muzeului Țării Crișurilor. Oradea, 2018. p.15–74.
Pop 1977	Grigor Pop: Probleme geografice-economice în Câmpia Crișurilor. In: Ion O. Berindei, Gheorghe Măhăra, Grigor P. Pop, Aurora Posea (eds.): <i>Câmpia Crișurilor, Crișul Repede, Țara Beiușului. Cercetări în geografia României</i> . Editura științifică și enciclopedică. București, 1977. p.103–180.
Posea 1977	Aurora Posea: Bazinul Crișului Repede. In: Ion O. Berindei, Gheorghe Măhăra, Grigor P. Pop, Aurora Posea (eds.): <i>Câmpia Crișurilor, Crișul Repede, Țara Beiușului. Cercetări în geografia României</i> . Editura științifică și enciclopedică. București, 1977. p.183–292.
Posea 2005	Grigore Posea: Geomorfologia României. Relief – tipuri, geneză, evoluție, regionale. Ediția a II-a revăzută și adăugită. Editura fundației României de Măine. București, 2005.
Tripon 1936	Aurel Tripon: Monografia a Crișanei, județul Bihor. Tipografia Diecezană. Oradea, 1936.

¹ Posea 2005, 65, 100, 136–137, 298–301, 329–330, 350; Blaga 2014, 46.

² Tripon 1936, 1Posea 1977, 216–226; Măhăra 2010, 21; Ghinea 2018, 109.

³ Nistor 2018, 25–26.

⁴ Măhăra 1977, 28.

⁵ Pop 1977, 103.

⁶ Morariu 1960, 102.

⁷ Blaga 2014, 46.

⁸ Coteț, Martiniuc 1960, 233–234.

⁹ Măhăra 2010, 21.

¹⁰ Este foarte bine reprezentată de fosta mlaștină *Kis-sárrét* [Râțul-mâlos Mic], vezi: <https://keptar.oszk.hu/html/kepoldal/index.phtml?id=234> (12.10.2024).

¹¹ Demidovici et al. 1960, 639.

¹² Măhăra 1977, 36.

V. ISTORICUL CERCETĂRILOR

V.1. Situri arheologice reperate

În stadiul actual al cercetărilor, din perimetrul comunei Sântandrei cunoaștem în total 12 situri arheologice înregistrate în Repertoriul Arheologic Național și Lista Monumentelor Istorice:

- Sântion – *Movila Mănăstirii*, sit arheologic de epoca bronzului mijlociu și de epoca medievală, având cod RAN: 27677.01 și cod LMI: BH-I-s-B-01010. Situl parțial se află în perimetrul UAT Sântandrei.
- Sântandrei – *Podul Moii*, așezarea datată la finalul epocii cuprului, atribuite culturii Coțofeni; având cod RAN: 26662.01 și cod LMI: BH-I-s-B-01008.
- Sântandrei – *Grădina CAP*, așezarea datată în epoca bronzului și începutul epocii fierului, având cod RAN: 26662.02 și cod LMI: BH-I-s-B01009.
- Sântandrei – *Biserica greco-catolică „Sfinții Arhangheli”*, construită în anul 1782, având cod RAN: 26662.04 și cod LMI: BH-II-m-B-01204.
- Sântandrei – *Descheșă*, așezarea datată în Hallstatt (epoca fierului), având cod RAN: 26662.05
- Sântandrei – *Pepinieră și Broscărie*, așezarea datată în epoca bronzului, epoca romană și epoca medievală timpurie, având cod RAN: 26662.06
- Sântandrei – *Râturi*, așezarea datată în epoca medievală (secolele XIV–XVI), având cod RAN: 26662.07
- Sântandrei – *Deluț*; tumul / movilă funerară (nr. SaT.1), având cod RAN: 26662.08
- Sântandrei – *La holomb*, tumul / movilă funerară (nr. SaT.2), având cod RAN: 26662.09
- Sântandrei – *Dâmbuț*, tumul / movilă funerară (nr. SaT.3), având cod RAN: 26662.10
- Sântandrei – *Capirom*, tumul / movilă funerară (nr. SaT.4), având cod RAN: 26662.11
- Sântandrei – *Plopului*, tumul / movilă funerară (nr. SaT.5), având cod RAN: 26662.12
- Sântandrei – *Șanțul inginerilor / Sit.II*, așezare medievală timpurie datată în secolele VII–IX și XI–XIII d.Hr, având cod RAN: 26662.13.

Din nefericire informațiile apărute pe site-ul RAN-ului în ceea ce privește poziția geografică sunt în unele cazuri false. Decalajul topografic se datorează unor date eronate apărute într-un studiu arheologic publicat în revista *Crisia*, XLVIII, din anul 2018, în care se discută despre siturile arheologice din perimetrul comunei Sântandrei. Aceste cercetări de suprafață au fost realizate în toamna anului 2016, iar siturile au fost poziționate fără ajutorul unui dispozitiv GPS, iar perimetrarea lor s-a făcut din birou, cu ajutorul aplicației *Google Earth*. În stadiul actual al cercetărilor cele mai mari grave probleme le avem în privința celor cinci tumul funerari (cod RAN: 26662.08; 26662.09; 26662.10; 26662.11; 26662.12) localizați în centrul și nord-vestul localității Sântandrei. Aceștia nu se mai pot fi identifica în teren și nici nu mai sunt vizibili pe hărțile geografice în relief (LIDAR).

Totodată, menționăm faptul că prin studiul de față dorim să clarificăm unele erori bibliografice legate de anumite situri, cum ar fi: *Descheșă*, *La Râturi* și *Fosta fermă legumicolă* care apar în literatura de specialitate, dar nu au fost menționate în Repertoriul Arheologic Național. Prin această cale trebuie să atrag atenția asupra faptului că situl *La Râturi* (identificat prin periegheză în anii 1967) nu este unul și același cu situl *Râturi* (localizat în timpul perieghezelor din iulie anului 2016), care ulterior a fost prevăzut cu cod RAN: 26662.07. Aceeași situație se poate observa și în cazul siturilor *Grădina CAP / fosta grădină CAP* (identificat tot în anul 1967), care nu este același cu situl *Fosta fermă legumicolă* (acesta fiind strâns legat de satul dispărut *Wadas = Vânătoarea*, însă în lipsa descoperirilor arheologice nu putem declara ca sit arheologic).

Noul studiu de fundamentare istorico-arheologică pentru *Planul Urbanistic General al comunei Sântandrei* are ca scop principal remedierea acestei greșeli geo-informative și în cadrul unor noi cercetări de suprafață marcarea unor noi puncte cu potențial arheologic.

V.2. Date bibliografice

1). Sântandrei – *Palota veche I / Topitărie de Cânepă* [Biharszentandrás – *Ópalota I / Kenderáztató*]

Poate cel mai binecunoscut sit arheologic din această zonă se numește Sântandrei – *Palota veche*, însă mai este amintit și sub numele de *Topitărie de Cânepă*. Situl arheologic este menționat prima oară de Nicolae Chidioșan când face referire la unele materiale ceramice de tip Otomani III, care au fost descoperite pe „malul stâng al Crișului Repede”, dar fără a specifica toponimia sitului.¹³ Două decenii mai târziu Emődi János publică primele fragmente ceramice de epoca bronzului mijlociu, atribuite culturii Otomani II-III – Wietenberg III,¹⁴ ulterior datele arheologice au fost republicate într-un studiu individual.¹⁵ Puțin mai târziu același autor publică și un ac de bronz, care a fost descoperit într-un strat alături de materiale Otomani/Wietenberg, datat în faza Reinecke BrC.¹⁶ Se presupune că materialele ceramice atribuite culturii Suciu de Sus descoperite în zona nordică a localității Sântandrei¹⁷ provin de la situl *Palota Veche*.

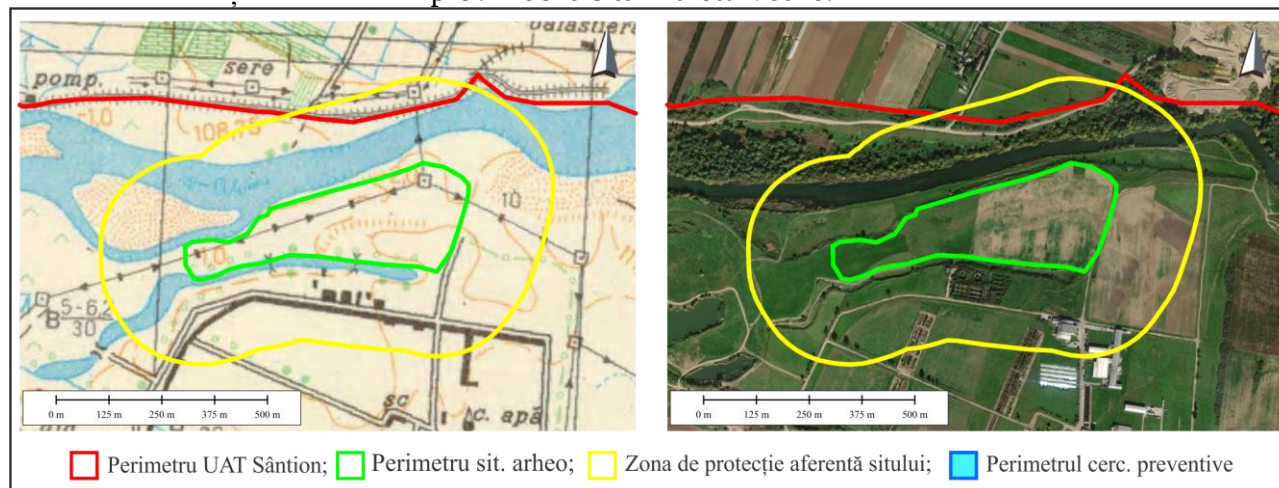


Fig.1: Perimetrul și zona de protecție a sitului arheologic *Palota veche I*

2). Sântandrei – *fostul CAP / grădină CAP / grajduri CAP* [Biharszentandrás – *régi MTSz*]

Cu un secol în urmă pâraul Peța (cel ce a oferit apa necesară pentru habitat) trecea prin Sântandrei în direcția est-vest și se vărsa direct în Crișul Repede la nordul localității. După amenajarea șanțului Anti-tanc¹⁸ (construit între anii 1938–1940), Peța a fost drenată în acest șanț modern, ca urmare albiea veche a pâraului a fost abandonată. În vremuri mai ploioase meandrele vechi ale Peței au fost umplute cu apa pluvială, formând alocuri zone mlăștinoase, cum se întâmplă și în zilele de azi. Este de menționat faptul că pâraul (înainte să fie drenat în noul *Șanț Antitanc*) după ploi abundente nu provoca inundații puternice, spre deosebire de Crișul Repede, care inunda adesea partea de nord a așezării moderne. Deci, în preistorie și în epoca medievală, de-a lungul Peței, pe terasele mai înalte ale celor două maluri ale pâraului s-au format mici așezări rurale.

Pe o terasă mai înaltă pe malul stâng al albiei vechi a Peței, s-a identificat un punct cu potențial arheologic, mai exact terenul fostului CAP,¹⁹ unde au fost descoperite fragmente ceramice Otomani I–III.²⁰ Poate cea mai reprezentativă descoperire din acest punct este psalia de os.²¹ Trebuie să menționăm faptul că acest punct arheologic este amintit și sub denumirea de *fosta grădină CAP / grajduri CAP*²² și se află mai spre nord de Peța veche, de fapt pe a doua terasă a Crișului Repede, pe marginea nordică a localității Sântandrei. Unii consideră că poate fi posibil, ca fragmentele ceramice ale culturii Otomani care au ajuns la fostele grajduri CAP să fie de fapt de la

¹³ Chidioșan 1980, 89, nr.28.

¹⁴ Emődi 2000, 69-79, 1-23.ăbra

¹⁵ Emődi 2002, 5–8.

¹⁶ Emődi 2003, 16.

¹⁷ Chidioșan 1970, 289; Ordentlich 1974, 146

¹⁸ Se mai numește: *linia Carol al II-lea*, sau *Maginot-ul Românesc*.

¹⁹ Dumitrașcu 1974, 68-69

²⁰ Dumitrașcu, Tăutu 1968, 12, Pl.III.

²¹ Dumitrașcu 1974, 69.

²² Bulzan 2018, 92–94

situl *Palota veche*.²³ Potrivit situației geografice a sitului, care părea să fie optim pentru habitat, au fost descoperite fragmente ceramice datate în Hallstatt.²⁴ Sorin Bulzan, mai recent, menționează că situl pare să fie pe cale de dispariție din cauza dezvoltării urbanistice a localității, dar la nord de acest punct (nu se știe la ce distanță) a cules de pe suprafață câteva fragmente ceramice, preponderent atipice, datate în epoca romană.²⁵

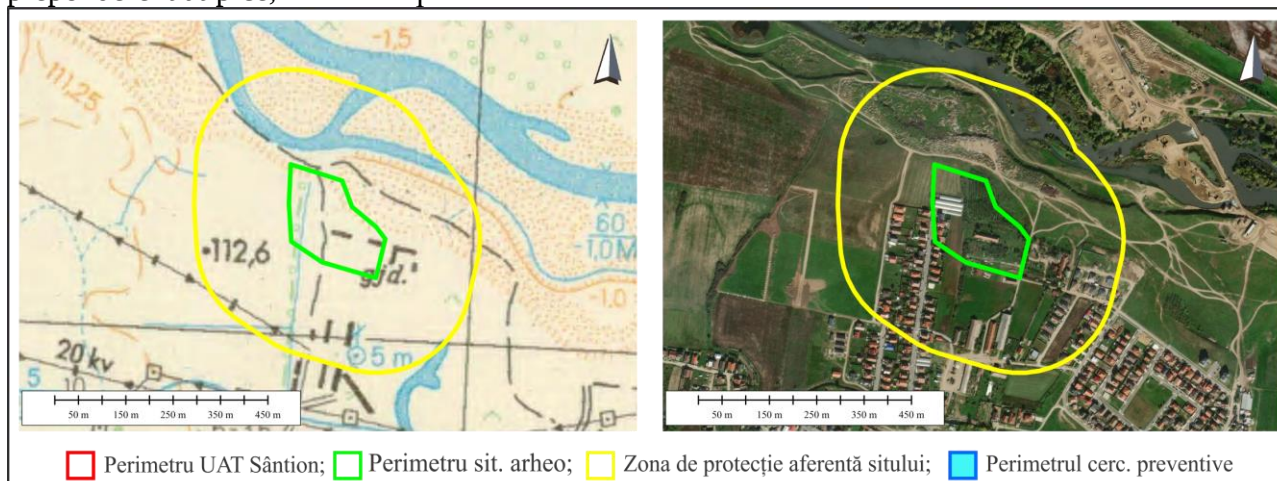


Fig.2: Perimetrul și zona de protecție a sitului arheologic *Grădină CAP*

3). Sântandrei – *Podul Moii* [Biharszentandrás – *Moll-híd*]

Dintre puținele date bibliografice, care fac referire la acest sit arheologic, aflăm că aici au fost descoperite fragmente ceramice specifice culturii Coțofeni²⁶ în urma unor periegeze efectuate în primăvara anului 1967. Descoperitorii mai atrag atenția asupra faptului că mai multe fragmente ceramice au fost identificate în urma săpării lutului pentru nevoi casnice de către sătenii din localitate.²⁷ Nu departe de locul sus-amintit a fost găsită și o ceașcă aparținând culturii Baden.²⁸ Este de menționat faptul că autorii nu fac referire de caracterul descoperirilor, din acest motiv nu știm dacă au fost cumva descoperite materiale ceramice din alte perioade cronologice. Totuși, această informație ne duce la concluzia că, situl *Podul Moii* nu este doar un punct cu câteva fragmente ceramice sporadice, ci într-adevăr avem de-a face cu o așezare preistorică.

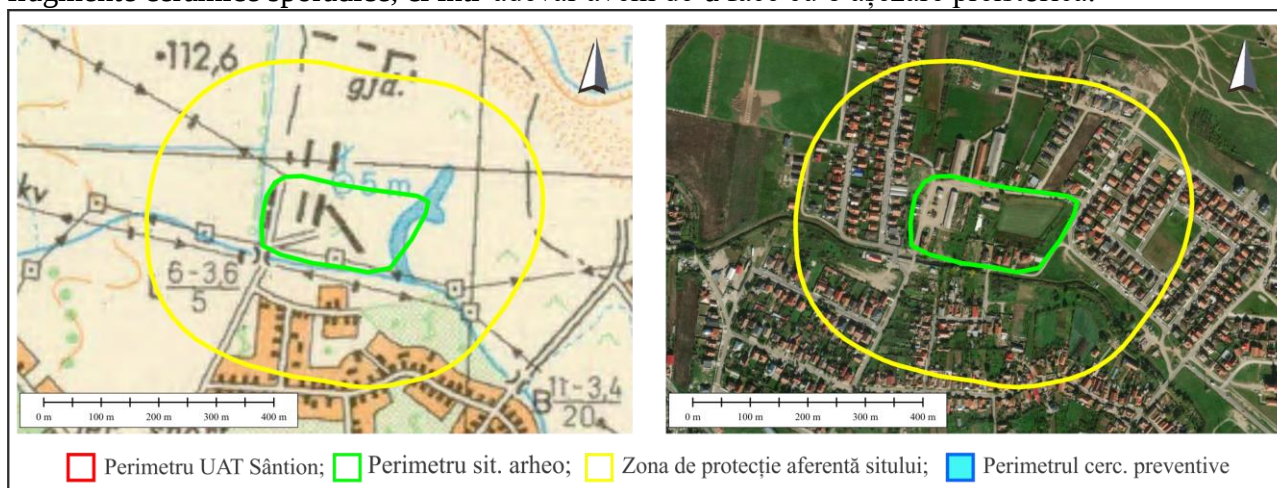


Fig.3: Perimetrul și zona de protecție a sitului arheologic *Podul Moii*

4). Sântandrei – *Pepinieră și Broscărie* [Biharszentandrás – *Gyümölcsös és Békás*]

²³ Fazecaș 2014a, 233.

²⁴ Dumitrașcu, Tăutu 1968, 12; Dumitrașcu 1974, 69;

²⁵ Bulzan 2018, 92, 94, Pl.II/1.

²⁶ Dumitrașcu 1974, 69.

²⁷ Dumitrașcu, Tăutu 1968, 12, Pl.II.

²⁸ Dumitrașcu 1974, 69; Iuhas 1978, 494.

Este vorba de două terenuri vecine, care au fost menționate în literatura de specialitate în mod separat, dar în realitate este vorba de aceeași așezare pe cele două maluri a pârăului Peța. Pentru a evita unele neînțelegeri în Repertoriul Arheologic Național (cod RAN: 26662.06) se folosește împreună toponimia celor două. Prima dată Ivan Ordentlich face referire la acest punct în contextul unor descoperiri aparținând fazei a II-a a culturii Otomani, la punctul numit *Brosărie*.²⁹ Puțin mai târziu, Dumitru Iuhas menționează că din locul numit *Pepinieră* provin materialele datate în epoca bronzului mijlociu, a culturii Otomani II, alături de alte fragmente ceramice atribuite comunității dacice.³⁰ Perimetrarea siturilor și cartarea lor a fost făcută de Gruia Fazecaș acum un deceniu.³¹

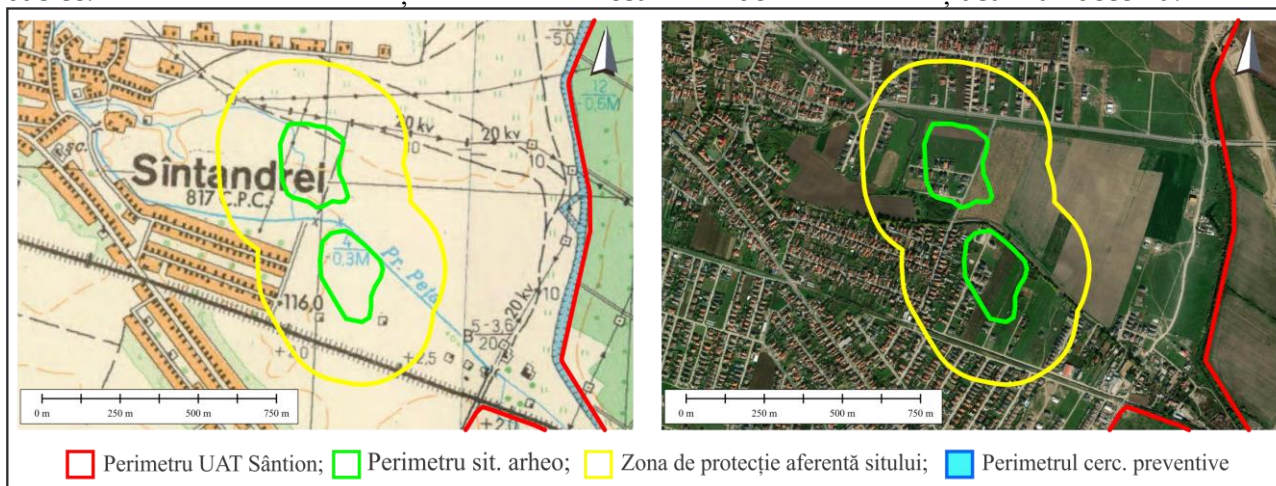


Fig.4: Perimetrul și zona de protecție ale siturilor arheologice *Pepinieră* și *Brosărie*

5). Sântandrei – *La Rături* [Biharszentandrás – Rétköz]

Pe latura nordică a localității, pe a doua terasă a Crișului Repede, în grădina unui localnic, au fost descoperite la suprafață mai multe fragmente ceramice de culoare neagră, lucrată la roată împreună cu un cuțit de luptă din fier aparținând celților.³² În *Repertoriul Arheologic al județului Bihor* acest punct este menționat sub numele de *Drumul Morii întâlnește Crișul Repede*.³³ Din nefericire această denumire eronată a fost folosită în mod greșit și de alți cercetători.³⁴ Poziția exactă a sitului arheologic a fost posibilă cu ajutorul hărților topografice realizate de Hadnagy Árpád.³⁵

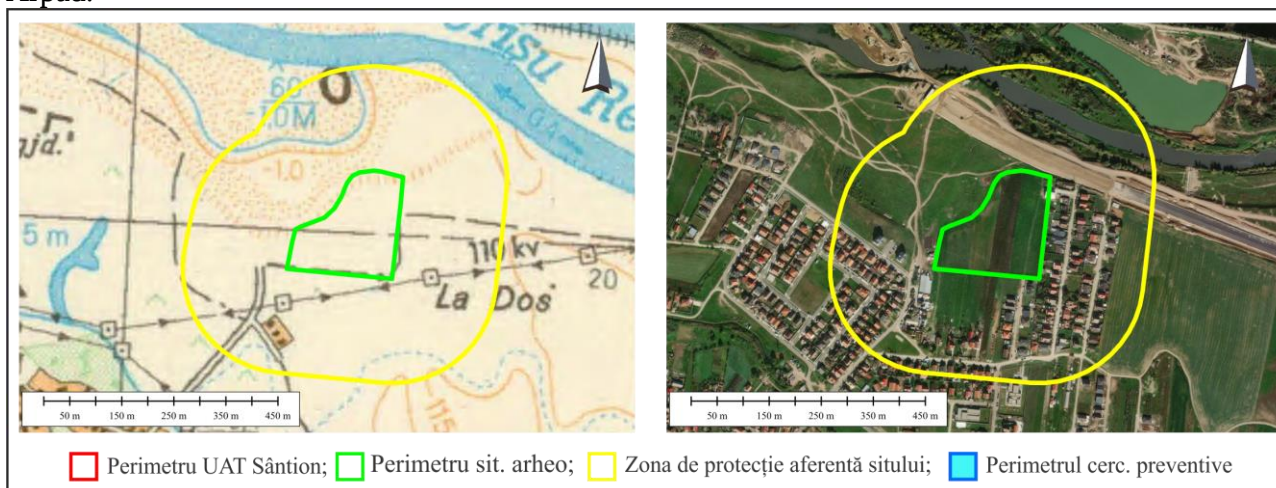


Fig.5: Perimetrul și zona de protecție a sitului arheologic *La Rături*

6). Sântandrei – *Rături II* [Biharszentandrás – Rétköz]

²⁹ Ordentlich 1971, 28.

³⁰ Iuhas 1978, 494-495

³¹ Fazecaș 2014a, 233, Fig.2.

³² Iuhos 1978, 495.

³³ Dumitrașcu 1974, 69.

³⁴ Bulzan 2018, 94.

³⁵ Dumitrașcu, Hadnagy 1982.

În urma unor cercetări de suprafață realizate de Sorin Bulzan în iulie 2016 s-a identificat un sit arheologic, de unde provin fragmente ceramice datate în secolele XIV–XV.³⁶ Totodată, autorul consideră că acest sit poate fi pus în legătură cu satul dispărut „Megyes”. Cu toate că Jakó Zsigmond scrie clar că satul vechi „Meggyes” a dispărut înaintea invaziei tătarilor³⁷ (1241–1242). Ceea ce presupune, că locul respectiv, dintr-un motiv necunoscut, nu mai era potrivit pentru habitat, astfel că, locuitorii satului s-au mutat într-un loc mult mai prielnic. Așadar, fragmentele ceramice de secol XIV–XV descoperite la situl *Râturi II* în anul 2016 nu au cum să aibă legătură cu un sat depopulat încă din perioada anilor ± 1200.

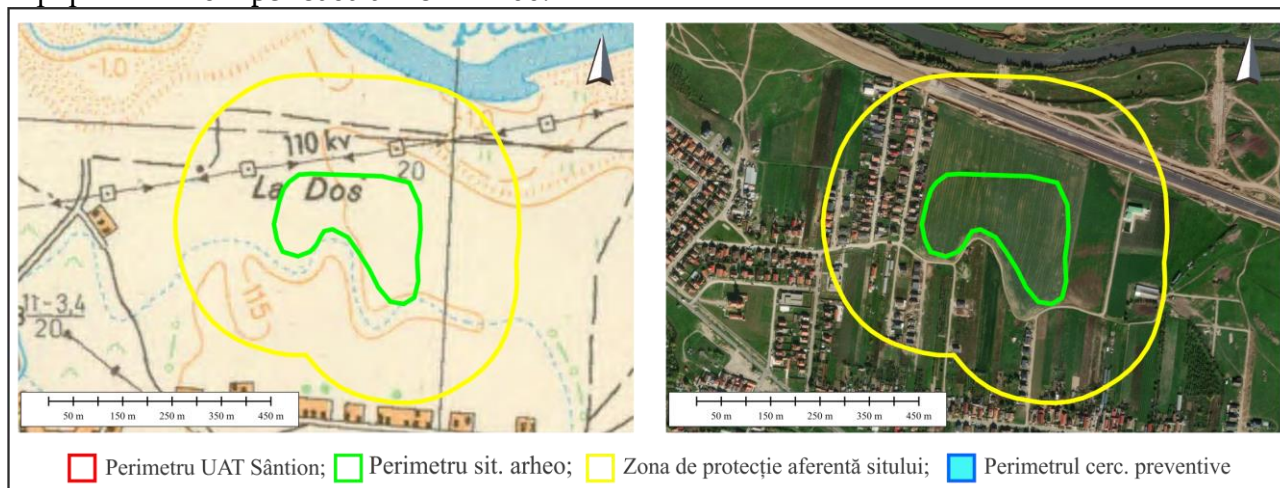


Fig.6: Perimetrul și zona de protecție a sitului arheologic *Râturi II*

7). Sântandrei – Lanu Botului [Biharszentandrás – Lanu Botului]

În cadrul unor cercetări de suprafață, efectuate în luna iulie a anului 2016, s-a descoperit pe suprafața locului amintit fragmente ceramice datate în neoliticul mijlociu.³⁸ Fragmentele ceramice amintite sunt preponderent atipice, dar câteva dintre ele par să fie încadrate mai bine în neoliticul târziu. În urma unor cercetări de suprafață, din luna septembrie anului 2024, autorul studiului de față a verificat acest punct de interes arheologic, însă doar câteva bucăți mici de chirpici s-a putut identifica, din cauza faptului că terenul nu era încă arat.

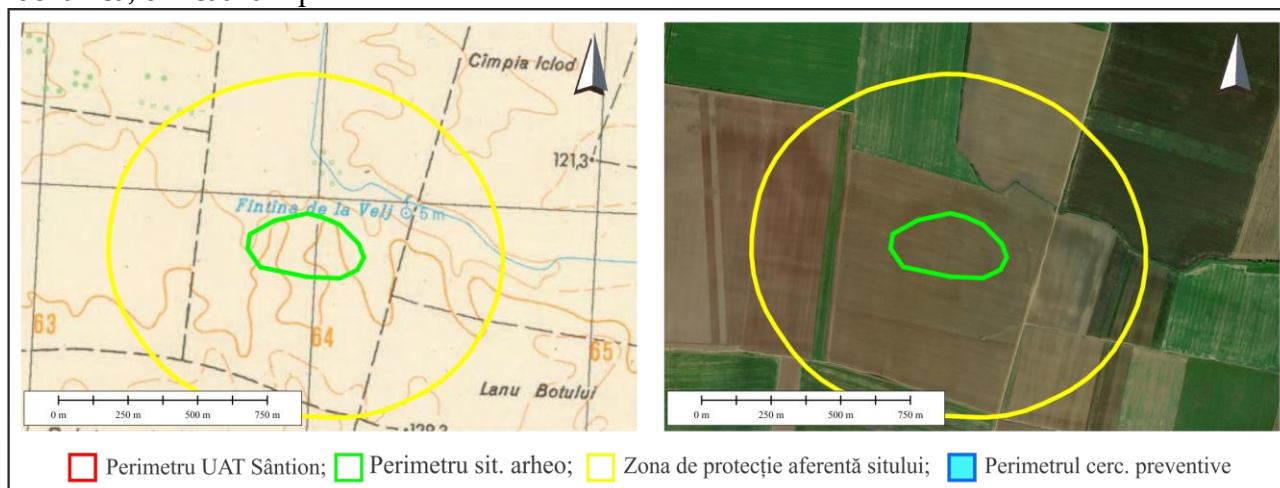


Fig.7: Perimetrul și zona de protecție a sitului arheologic *Lanu Botului*

³⁶ Bulzan 2018, 100.

³⁷ Jakó 1940, 299, nr.400.

³⁸ Bulzan 2018, 92.

8). Sântandrei – *Descheșa* [Biharszentandrás – *Deszkás*]

Acest punct arheologic, se află în extrema estică a comunei, unde malul Peței se intersectează cu linia căii ferate și este amintit în literatura de specialitate prin mai multe toponime. Prima dată S. Dumitrașcu și N. Tăutu fac referire la unele materiale arheologice identificate în 1968, compuse din fragmente ceramice pictate din perioada Tisa II,³⁹ atribuite culturii *Herpály*, în cartierul *Ioșia*, la vest de orașul Oradea.⁴⁰ Trei ani mai târziu S. Dumitrașcu plasează aceste descoperiri în Sântandrei, cu o singură mențiune și anume „așezarea neolitică Tisa II”,⁴¹ fără a detalia locul descoperirilor. Puțin mai târziu D. Iuhas oferă mai multe informații legate de aceste descoperiri și anume că, situl în cauză cu ceramica pictată se află în comuna Sântandrei, pe malul Peței, aproape de calea ferată.⁴² Singura așezare care a fost ridicată topografic de Hadnagy Árpád încă din 1983, se află în extrema estică a comunei și este numită Sântandrei – *Descheșa*. Datarea sitului în neolitic târziu este confirmată datorită efectuării unor cercetări de suprafață din 2016, în cadrul căreia s-au descoperit câteva fragmente ceramice încadrate în perioada cronologică amintită.⁴³

În literatura de specialitate este amintit, de asemenea punctul numit Sântandrei – *Peța-Baraj*, de unde provin fragmentele unei urne bitronconice de mari dimensiuni.⁴⁴ Tot de la D. Iuhas aflăm, că fragmentele respective au fost descoperite în timpul unor lucrări de construire și cel mai probabil se datează în perioada Hallstatt, alături de alte fragmente ceramice care provin de la un alt punct numit Sântandrei – *Șanțul anticat*.⁴⁵ Consider că, autorii se referă la singurul sit arheologic care există pe latura cea mai estică a comunei Sântandrei și anume locul numit *Descheșa*, care, de asemenea este înscris și în *Repertoriul Arheologic Național* având nr. 26662.05.

Ca urmare, cele trei puncte menționate în literatura de specialitate încă din anii '70 ai secolului trecut: *cartierul Ioșia*, *Peța-Baraj*, *Șanțul anticat* reprezintă unul și același sit arheologic. Zona era cunoscută de localnici sub denumirea de *Descheșa*, care a fost folosită și de Hadnagy Árpád încă din 1983, când a realizat ridicarea topografică a sitului în cauză.

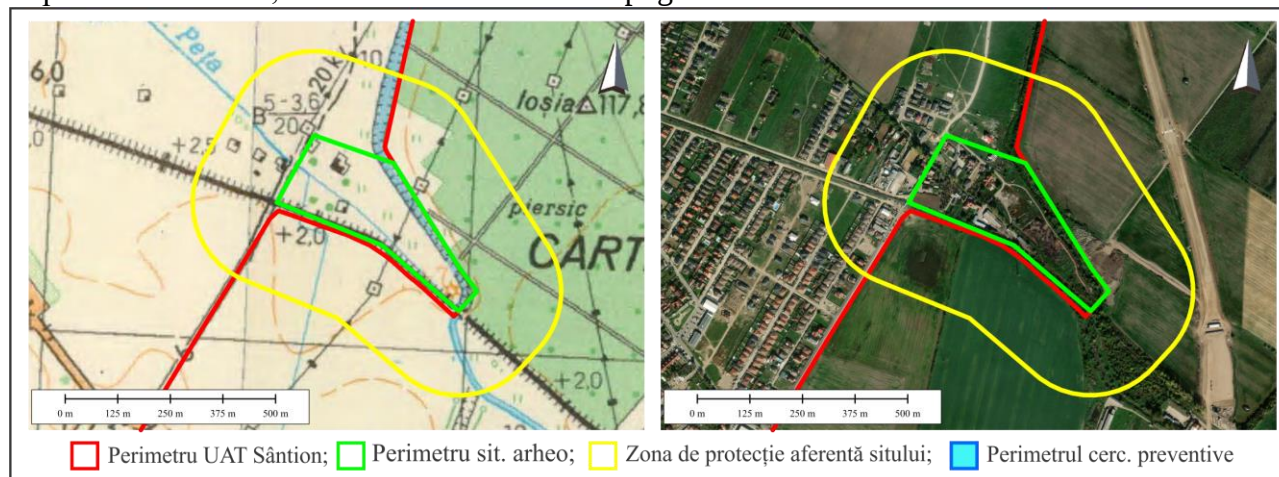


Fig.8: Perimetrul și zona de protecție a sitului arheologic *Descheșa*

9). Sântandrei – *La Criș* [Biharszentandrás – *Körös-part*]

Prima mențiune bibliografică a sitului arheologic se leagă de niște cercetări de suprafață efectuate încă din anul 2016. Autorul studiului, în mod eronat, a legat acest sit arheologic cu fostul sat dispărut *Vânătoarea* [Vadas],⁴⁶ care în realitate (conform hărților militare austriece) se afla cu 1,3 Km spre sud-est față de situl *La Criș*, la nord de malul Peței, în zona firmei *Sipema SRL* și *Capirom SRL* (vezi punctul *Fosta fermă de legumicolă* discutat mai jos).

³⁹ În literatura de specialitatea arheologică contemporană, asta se încadrează în perioada neoliticului târziu (MRE 2023, 101).

⁴⁰ Dumitrașcu, Tăutu 1971, 47, 49.

⁴¹ Dumitrașcu 1974, 69.

⁴² Iuhas 1978, 494

⁴³ Bulzan 2018, 94, Pl.I/2

⁴⁴ Dumitrașcu 1974, 69.

⁴⁵ Iuhas 1978, 495.

⁴⁶ Bulzan 2018, 99, Pl.I/2

Situl arheologic Sântandrei – *La Criș* se datează – potrivit fragmentelor ceramice descoperite – în perioada secolelor XII–XIV și se află pe malul stâng al Crișului pe o terasă mai înaltă, în prezent teren arabil.

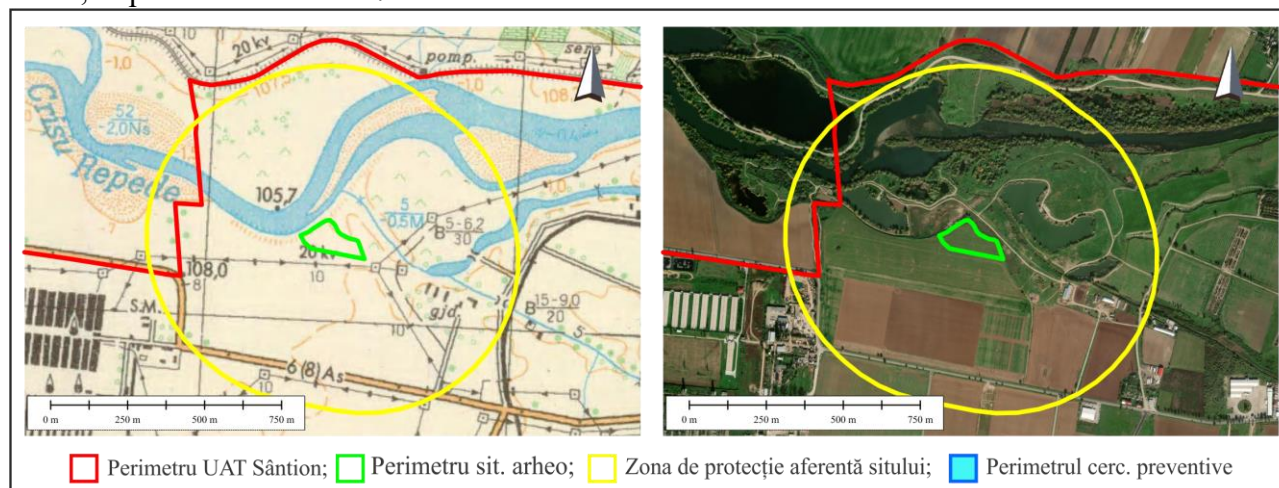


Fig.9: Perimetrul și zona de protecție a sitului arheologic *La Criș*

10). Sântandrei – *Șanțul inginerilor* / *Sit.II* [Biharszentandrás – *Mérnökárok* / *II-es lelőhely*]

În cadrul unui proiect investițional: „Drum de legătură între Girația Sântandrei – Autostrada A3 Biharea”, a avut loc o cercetare arheologică preventivă, la amplasamentul sitului nr. II, între km 3+850 – 3+950, numit convențional *Șanțul inginerilor*. Aceste cercetări arheologice au avut ca obiectiv principal eliberarea de sarcină arheologică a terenului afectat de viitorul drum expres. S-a deschis o singură suprafață (5570,58 m²), clar delimitată topografic prin decopertare mecanizată, în urma căreia s-au identificat și documentat 50 de complexe arheologice, datate între secolele VII-IX și secolele XI-XIII.⁴⁷

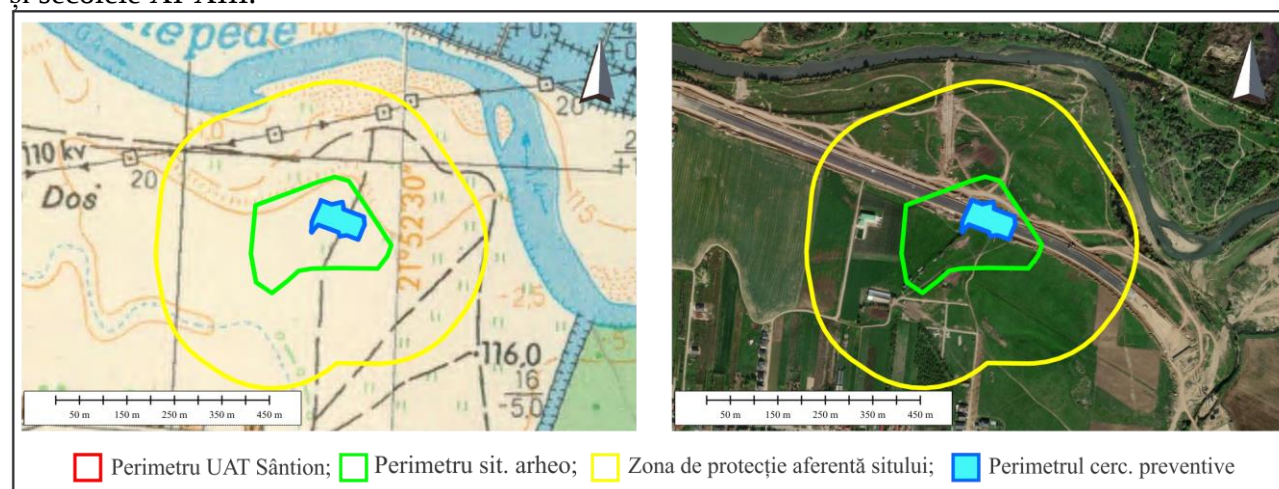


Fig.10: Perimetrul și zona de protecție a sitului arheologic *Șanțul inginerilor*

11). Sântandrei – *Palota veche II* / *Topitoria de cânepă II* [Biharszentandrás – *Ópalota II* / *Kenderáztató II*]

Situl arheologic a fost menționat prima dată în literatura de specialitate cu trei decenii în urmă în contextul cercetărilor de suprafață realizate de Ioan Crișan din anii 1988–1989. Acesta se afla pe malul stâng al Crișului Repede, în fosta zona a *Întreprinderii de Cânepă* [Kender vállalat],⁴⁸ în apropierea renumitului sit arheologic Palota veche. În terenul menționat I. Crișan a identificat fragmente ceramice datate în secolele XI–XIII,⁴⁹ alături de alte fragmente din bronz târziu / Hallstatt timpuriu.⁵⁰

⁴⁷ Fazecaș et al. 2023, 628.

⁴⁸ Crișan 1990, 140, Pl.XII.

⁴⁹ Ceramică inventariată cu nr. 14484 la MȚC, Oradea

⁵⁰ Ceramică inventariată cu nr. 14486 la MȚC, Oradea

Situl arheologic Sântandrei se află chiar la limita nord-vestică a localității Sântandrei, pe malul stâng (sudic) al Crișului Repede. Săpăturile arheologice preventive au fost derulate în cadrul proiectului investițional „Creșterea accesibilității pe drumurile județene în Zona Metropolitană Oradea – Sector III – DJ767C, jud. Bihor”, pe aliniamentul viitorului drum ocolitor între Km 3+030 –3+160. Suprafața totală ocupată de lucrările arheologice a fost de 2.340 mp (0,23 ha). După decaparea stratului vegetal s-au conturat complexe arheologice în pământul brun-gălbui și maroniu-portocaliu (pigmentat în unele zone puternic de oxizi de fier). Aceste complexe s-au concentrat doar pe jumătatea estică a suprafeței supusă cercetărilor arheologice.⁵¹ Au fost cercetate și documentate în total 20 complexe arheologice, locuințe, gropi menajere și șanțuri de drenaj. Materialele ceramice recoltate din complexe sunt relativ puține și extrem de fragmentare, majoritatea se încadrează în epoca arpadiană (secolele XI–XIII d.Hr.) cu excepția unei locuințe (Cx.5), care conține ceramică dacică, printre care și un vas restaurabil. În timpul decapării stratului vegetal am identificat sporadic câteva fragmente ceramice sarmatice.

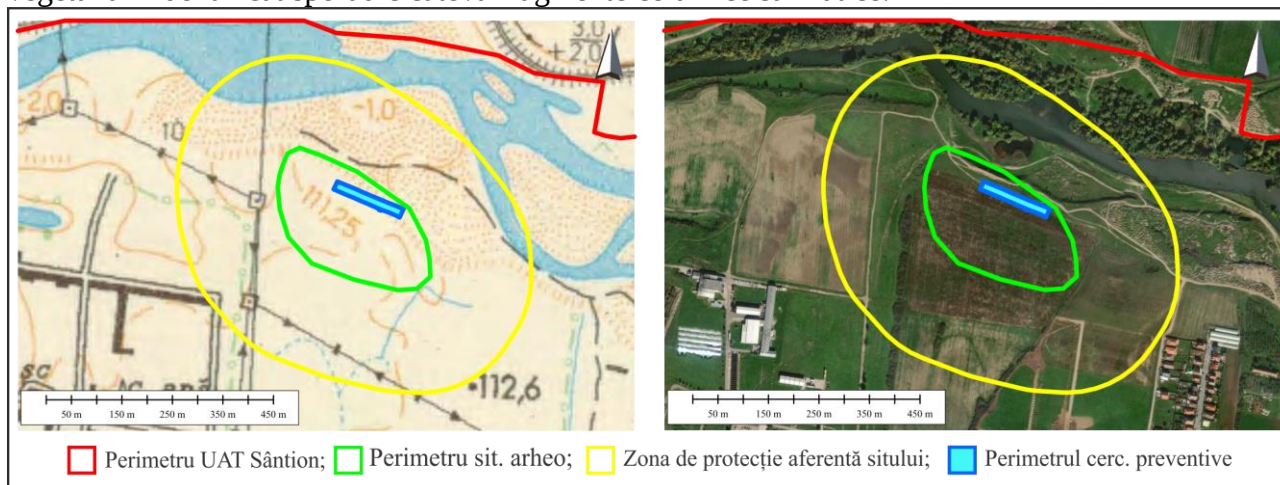


Fig.11: Perimetrul și zona de protecție a sitului arheologic *Palota veche II*

12). Sântandrei (Sântion) – Dealul Mănăstirii [Biharszentandrás (Biharszentjános) – Kolostordomb]

Pe malul drept al Crișului Repede există un sit arheologic multistratificat, datat în epoca bronzului mijlociu care – din punct de vedere strict topografic – cade parțial pe teritoriul administrativ al comunei Sântandrei. Prima mențiune bibliografică a sitului este legată de numele lui Hampel János din 1892,⁵² apoi de Roska Márton din 1942.⁵³

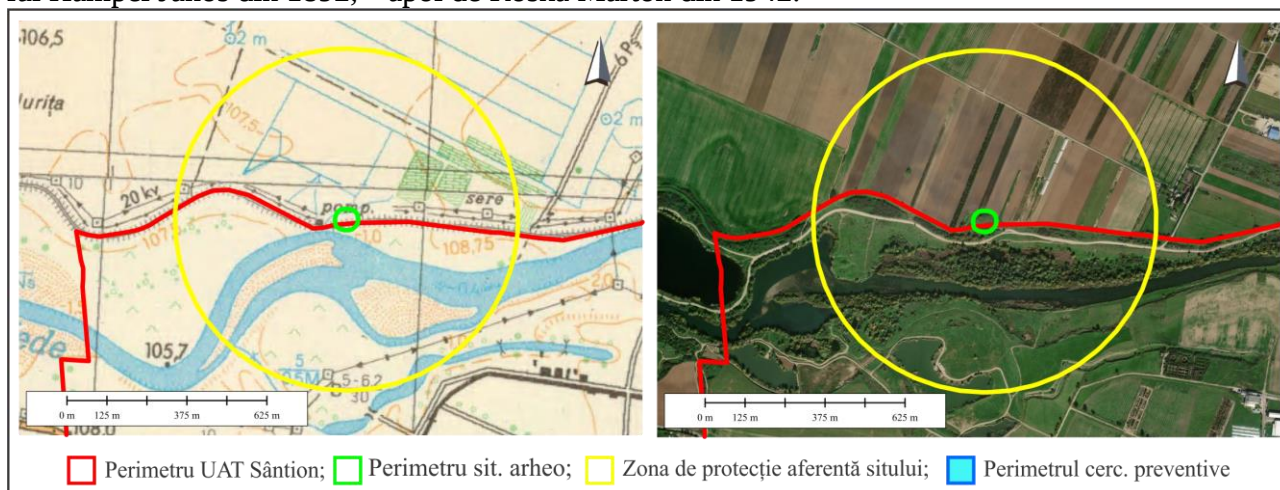


Fig.12: Perimetrul și zona de protecție a sitului arheologic *Dealul Mănăstirii*

Așezarea de tip *tell*, atribuită culturii Otomani II a făcut obiectul mai multor studii de specialitate, începând din anii 70' ai secolului trecut.⁵⁴ Un colectiv de cercetare a preluat săpăturile

⁵¹ Katócz 2024, 612.

⁵² Hampel 1892, 121, CXXXVIII/1–5

⁵³ Roska 1942, 234, nr. 93

⁵⁴ Ordentlich 1971, 29; Dumitrașcu 1974, 70; Fazecaș 1997, 56; Fazecaș 2014b, 235–239; Fazecaș et al. 2024a, 253–266;

arheologice a tell-ului de epoca bronzului începând cu anul 2014, care se continuă și astăzi.⁵⁵ Tot în acest punct a fost construită o mănăstire de epocă medievală.⁵⁶

13). Sântandrei – Biserica greco-catolică, Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril [Biharszentandrás – Görög-katolikus templom, Szt Mihály és Gábor arkangyalok]

O parte a locuitorilor din Sântandrei, în mare parte simplii negustori printre care exista și un nobil român ce era de credință greco-catolică. În anul 1736 biserica avea în total 687 de credincioși. Ca urmare, în același an a fost construită o casă de rugăciuni. Structura de susținere a clădirii era din lemn, iar pereții erau din răchită. Apoi a fost tencuită cu lut și proiectată pentru a găzdui aproximativ 60 de persoane.⁵⁷ Biserica din cărămidă și piatră va fi construită doar în anul 1782.⁵⁸ Casa parohială din cărămidă va fi construită tot în anul 1782.⁵⁹

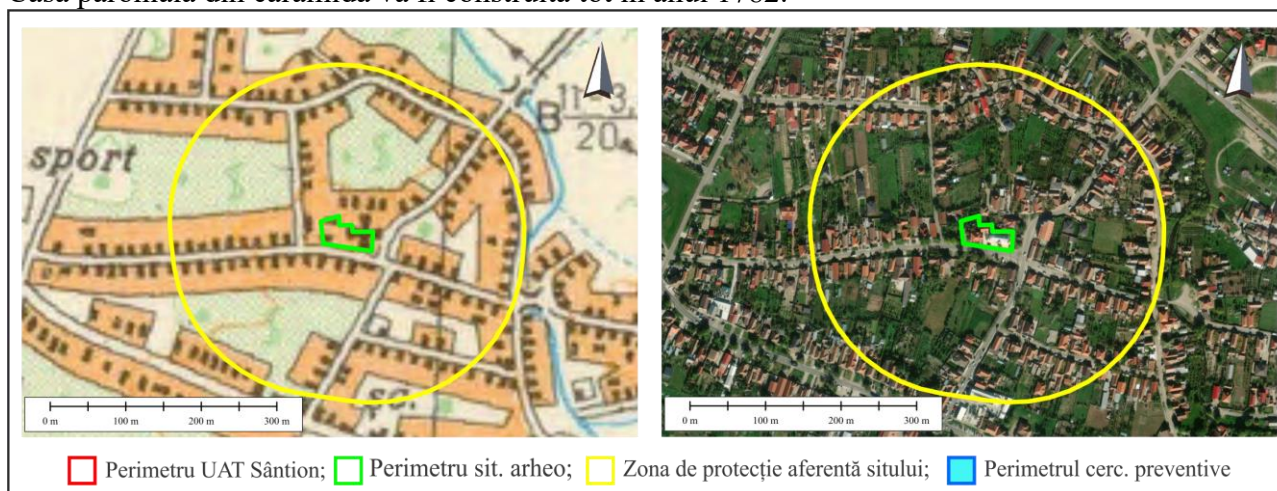


Fig.13: Perimetrul și zona de protecție a sitului arheologic Biserica greco-catolică

14–18). Sântandrei – Deluț (nr. SaT.1 = RAN: 26662.08); La holomb (nr. SaT.2 = RAN: 26662.09); Dâmbuț (nr. SaT.3 RAN: 26662.10); Capirom (nr. SaT.4 = RAN: 26662.11); Plopului (nr. SaT.5 RAN: 26662.12)

Sunt cinci tumuli funerari, din nefericire trebuie să îi tratăm într-un capitol comun, deoarece datele arheologice ale acestor puncte de interes sunt extrem de puține. Singura persoana care a văzut o parte din acești tumuli într-o stare aproape intactă a fost Maria Comșa. Într-un articol publicat în anul 1974 M. Comșa face referire (doar!) la tumulul *La holomb*, care se află lângă cimitir (nu știm în care parte?), dar în același timp confirmă faptul că acesta a fost distrus cu 60 de ani în urmă,⁶⁰ practic în jurul anului 1914. Ca urmare M. Comșa a văzut ultimele rămășițe de la baza tumulului *La holomb*, care, cu timpul, s-a distrus integral. Autorul, de asemenea, confirmă că în anii '40 ai secolului XX-lea a văzut alți tumuli mai mici, ce au fost deja nivelați în anul 1970.

Mai recent, Sorin Bulzan a delimitat poziția a cinci tumuli distruși cu o metodologie incredibil de neglijentă și anume: „pe prima ridicare topografică austriacă și în imaginile satelitare accesibile pe Google Earth am observat posibila existență a unui tumul...”⁶¹ Partea cea mai neplăcută a acestei situații arheologice este că, după selectarea aleatorie a movilelor funerare, fără a verifica situațiile reale din teren, aceste rezultate au fost publicate în 2018. Studiul în cauză s-a trimis la INP, pentru a fi înregistrat în Repertoriul Arheologic Național. Acestea erau 5 puncte inexistente în realitate.

⁵⁵ Fazecaș et al. 2024b, 14–17

⁵⁶ Gogâltan et al. 2024, 337.

⁵⁷ Iuhos et al. 2012, 92.

⁵⁸ Iuhos 1978, 497

⁵⁹ Iuhos et al. 2012, 93.

⁶⁰ Comșa 1974, 71, ns.25.

⁶¹ Bulzan 2018, 97.

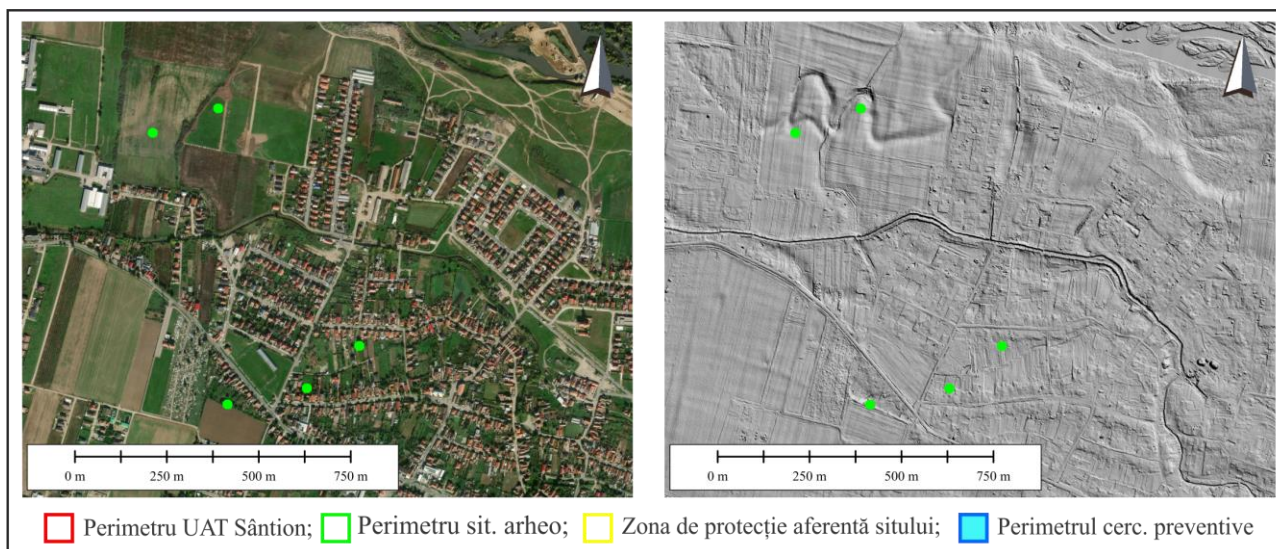


Fig.14: Poziția tumulilor menționate în RAN

Așadar, localnicii Sântandreiului, cei care într-un mod nefericit dețin teren în raza „*posibilă existentă a tumulilor*” și în zona de protecție de 200 m aferentă acestora, potrivit legii în vigoare, sunt obligați să efectueze săpături arheologice pe cheltuieli proprii în cazul în care vor să demareze lucrări de construcții. Datorită faptului că cei cinci tumuli apar în *Repertoriul Arheologic Național*, și noi la rândul nostru suntem obligați să ținem cont de aceste puncte și să le marcăm ca și zone cu potențial arheologic. În lipsa unor situri arheologice în teren, considerăm neacceptabil stabilirea unor zone de protecție.

19). Sântandrei – Fosta fermă de legumicolă / Capirom / Vânătoarea [Biharszentandrás – Volt zöldséggazdaság / Qapirom / Vadas]

Potrivit primei ridicări topografice austriece (1782–1785), la vest de localitatea Sântandrei, între malul Peței și albia veche a Crișului Repede (azi deviată și desecată) se afla satul medieval numit Wadas [Vânătoarea]. Terenul în discuție a fost menționat,⁶² în mod eronat, ca sit arheologic. Această confuzie arheologică se datorează faptului că informațiile mai vechi din literatura de specialitate, alături de datele din registrele de inventar ale muzeului orădean au fost interpretate în mod greșit. Din nou, este vorba de un „posibil sit arheologic” delimitat din birou, cu ajutorul programului *Google Earth*, fără a fi verificată situația reală din teren. În cadrul cercetărilor mele de suprafață efectuate în luna octombrie a anului în curs, s-a confirmat lipsa totală a fragmentelor ceramice în această zonă. Se poate constata cu certitudine, că pe acest teren **nu există nicio așezare arheologică.**

Din fericire, punctul *Fosta fermă de legumicolă* nu a fost înscris în *Repertoriul Arheologic Național*; ca urmare nu suntem obligați prin lege să-l marcăm în teren ca sit arheologic în noul PUG al localității.

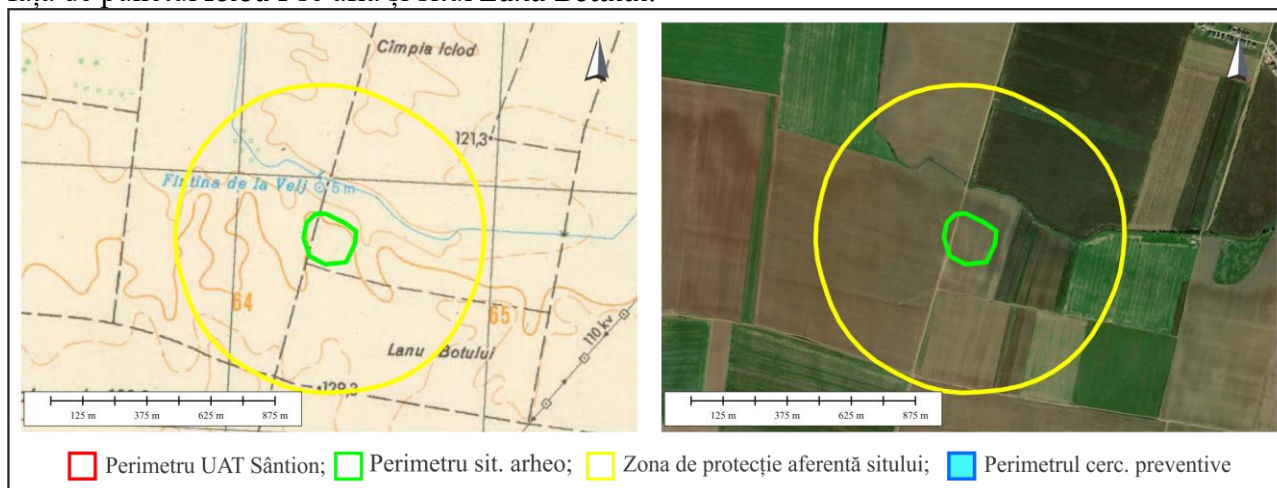
⁶² Bulzan 2018, 99, ns.20.

V.3. Rezultatele cercetărilor de suprafață realizate în 2024

În lunile septembrie–octombrie ale anului 2024 am realizat, de mai multe ori, deplasări de teren în perimetrul UAT Sântandrei, cu scopul de a verifica starea de conservare a siturilor deja existente și pentru a identifica noi puncte de interes arheologic. Pe terasa stângă (sudică) a unei văi care colecta apa pluvială dinspre est, din zona căii ferate, în direcția vestică spre localitatea Palota. Această zonă, potrivit ridicării militare române din anul 1977, se numește Câmpia Iclod [Iklód-Pusztá]. Valea amintită va fi numită, în mod convențional, în continuare Pârâul-Iclod. În timpul cercetărilor de suprafață s-au identificat două situri arheologice vecine, pe terasele înalte, având aproximativ 1 km distanță între ele. Pe aceeași terasă, de cca. 200 m spre vest se află și situl *Lanu Botului*.

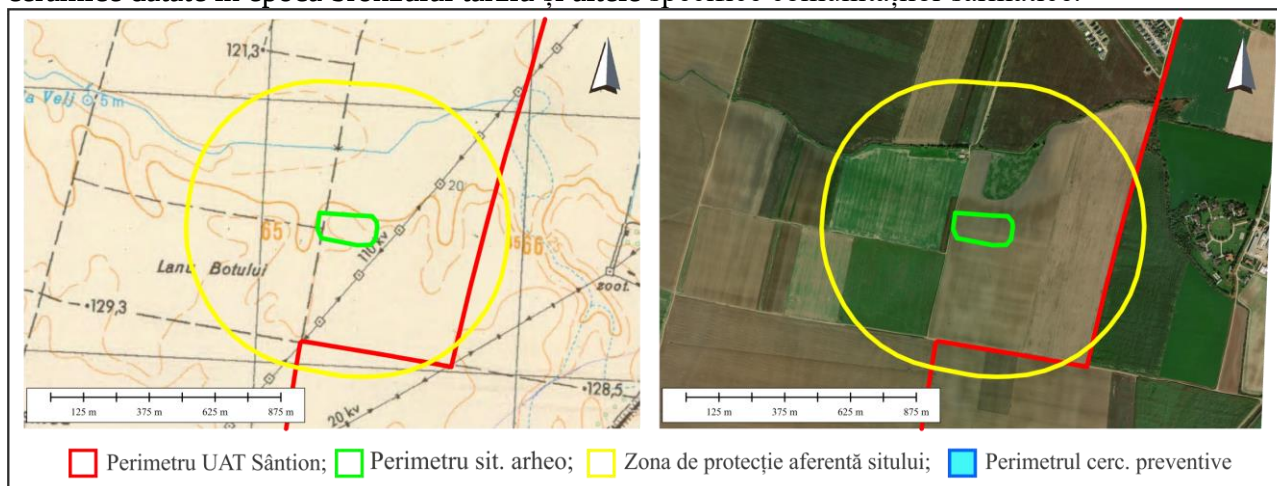
20). Sântandrei – Iclod I. [Biharszentandrás – Iklód I.]

Situl se află pe un teren arabil, are cel puțin 4–5 m mai mult în înălțime decât valea Pârâului-Iclod, care drena apele pluviale de pe această terasă. Potrivit ridicărilor militare austriece această vale avea un rol hidrologic important, a oferit condiții optime pentru habitat și pentru înființarea așezărilor de lungă durată. În acest punct am identificat, de pe suprafață, fragmente ceramice care se datează în epoca bronzului târziu și neoliticului târziu. Tot pe aceasta terasă, de cca. 200 m spre vest față de punctul *Iclod I* se află și situl *Lanu Botului*.



21). Sântandrei – Iclod II. [Biharszentandrás – Iklód II.]

Acest sit arheologic se află la cca. 1 km distanță spre est de punctul menționat mai sus, tot pe terasa înaltă a văii Pârâului Iclod. Aici am identificat, în timpul periegezelor, câteva fragmente ceramice datate în epoca bronzului târziu și altele specifice comunităților sarmatice.



Bibliografie

Bulzan 2018	Sorin Bulzan: Locuirile dintre ape. Noi cercetări de suprafață în teritoriul comunei Sântandrei. [New archaeological Survey in the Sântandrei Commune Bihor County, Romania]. In: <i>Crisia</i> , XLVIII. Oradea, 2018. p.91–103.
Chidioșan 1970	Nicolae Chidioșan, Contribuții la cunoașterea grupei Suci de Sus în contextul epocii bronzului din Crișana [Contribution à la connaissance du groupe Suci de Sus, dans le contexte de l'époque du bronze de Crișana]. In: SCIV, Tomus 21, nr.2. București, 1970, p.287–293.
Chidioșan 1980	Nicolae Chidioșan: Depozitul de unele de fier descoperite în așezarea dacică de la Tășad, comuna Drăgești, județul Bihor. [Le dépôt d'objets en fer découvert dans le habitat dacique de Tășad, commune de Drăgești, district de Bihor]. In: <i>Crisia</i> , X. Oradea, 1980. p.55–64
Comșa 1974	Maria Comșa: Unele considerații privind organizarea socială în regiunile din nord-vestul Romaniei în secolele IV–IX. In: <i>Crisia</i> , IV. Oradea, 1974. p.65–72.
Crișan 1990	Ioan Crișan: Așezări, monumente și descoperiri feudale timpurii și feudale din hotarele comunelor Cefa, Nojoid și Sântandrei (jud. Bihor). In: <i>Crisia</i> , XX. Oradea, 1990. p.129–157.
Dumitrașcu 1974	Sever Dumitrașcu (coord.): <i>Repertoriul monumentelor naturii, arheologice, istorice, etnografice, de arhitectură și artă din județul Bihor</i> . Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Județului Bihor. Muzeul Țării Crișurilor. Oradea, 1974. p.18
Dumitrașcu, Hadnagy 1982	Sever Dumitrașcu, Árpád Hadnagy: Cercetări de topografie arheologică în Crișana. In: <i>Crisia</i> , XII. Oradea, 1982. p.353–360.
Dumitrașcu, Tăutu 1968	Sever Dumitrașcu, Nicolae Tăutu: Descoperiri arheologice din hotarul comunei suburbane Sântandrei. In.: <i>Semicentenarul Unirii Transilvaniei cu România în Bihor</i> . Comitetul de Cultură și Artă al Județului Bihor, Comisia pentru Răspândirea cunoștințelor științifice. Oradea, 1968. p.11–14.
Dumitrașcu, Tăutu 1971	Sever Dumitrașcu, Nicolae Tăutu: Ceramică neolitică pictată descoperită la Oradea –Ioșia. In: <i>Crisia</i> , I. Oradea, 1971. p.47–53.
Emődi 2000	Emődi János: Történelmi adatok Nagyvárad múltjából, I. [Date istorice din trecutul orașului Oradea / Geschichtliche angabe aus der Vergangenheit der Stadt Grosswardein]. Megjelent a Magyar Művelődési és Közoktatási Minisztérium támogatásával. Literátor Könyvkiadó. Nagyvárad, 2000.
Emődi 2002	Ioan Emődi: O așezare din epoca bronzului de la Palota Veche. In: <i>Ephemeris Napocensis</i> , XII. Cluj-Napoca, 2002. p.5–35.
Emődi 2003	Emődi János: Descoperiri de la sfârșitul epocii bronzului din Bihor. [Bronze Objects from the Late Bronze Age Discovered in Bihor County]. In: Aurel Chiriac, Lucia Cornea, Călin Ghemiț, Gabriel Moisa (eds.): <i>In Memoriam Nicolae Chidioșan</i> . Editura Muzeului Țării Crișurilor. Oradea, 2003. p. 115–127.
Fazecaș 1997	Gruia Fazecaș: Aspecte privind așezările culturii Otomani pe teritoriul României. [Aspect Concerning Settlements of Otomani Culture in Romania]. In: <i>Crisia</i> , XXVI–XXVII. Oradea, 1997. p.51–65.
Fazecaș 2014a	Gruia Fazecaș: <i>Sântandrei "Fosta grădină C.A.P.", Bihor County</i> . In Florin Gogâltan, Cristina Cordoș, Aana Ignat (eds.): <i>Bronze Age Tell-like and moundlike Settlements on the Eastern rontier of the Carpatian Basin. History of Research</i> . Cluj-Napoca, 2014. p.233–234.
Fazecaș 2014b	Gruia Fazecaș: <i>"Dealul Mănăstirii = Kolostor domb", Bihor County</i> . In Florin Gogâltan, Cristina Cordoș, Aana Ignat (eds.): <i>Bronze Age Tell-like and moundlike Settlements on the Eastern Frontier of the Carpatian Basin. History of Research</i> . Cluj-Napoca, 2014. p.235–241.
Fazecaș et al. 2023	Gruia Fazecaș: Sântandrei, com. Sântandrei, jud. Bihor, Punct: Sit II - Șanțul Inginerilor. In: <i>Cronica Cercetărilor Arheologice, campania 2022</i> . București, 2023. p.628.
Fazecaș et al. 2024a	Gruia Fazecaș, Florin Gogâltan, Katócz Zoltán: The time of the Bronze Age tell settlement from Sântion-Movila Mănăstirii. In: Victor Sava Florin Gogâltan (eds.): <i>Epoca bronzului de-o parte și de alta a Carpaților</i> . Editura Mega. Cluj-Napoca, 2024. p.253–270.
Fazecaș et al. 2024b	Gruia Fazecaș, Florin Gogâltan, Katócz Zoltán: Cercetările arheologice din tell-ul epocii bronzului de la Sântion – Movila Mănăstirii (2014-2022). In: <i>Crisia</i> , vol. LIII, Supliment nr. 1. Oradea, 2024. p.11–18.
Gogâltan et al. 2024	Florin Gogâltan, Gruia Fazecaș, Katócz Zoltán, Fehete-Porsztner Kitty, Demjén Andrea, Florin Sfrengu, Georgiana Teodora Pop, Miruna Oana: Sântion, com. Borș, jud. Bihor Punct: Dealul Mănăstirii / Kolostordomb. In: <i>Cronica Cercetărilor Arheologice, campania 2023</i> . București, 2024. p.336–338.
Hampel 1892	Hampel János: <i>A bornzkor emlékei Magyarországon, II rész, a leletek statisztikája. Az Országos Régészeti és Embertani Társulat Kiadványa. Budapest, 1892.</i>
Iuhas 1978	Dumitru Iuhas: Satul Sântandrei (Contribuții monografice). In: <i>Crisia</i> , VIII. Oradea, 1978. p.493–519.
Iuhos et al. 2012	Dumitru Iuhas, Nicolae Tăutu, Ioan Filip: Sanctus Andreas. Monograia comunei Sântandrei. Editua Arca. Oradea, 2012
Jakó 1940	Jakó Zsigmond: Bihar megye a törtök pusztítás előtt. Település és népiségtörténeti értekezések, 5. szám. Sylvester Nyomda Zrt. Budapest, 1940.

Katócz 2024	Katócz Zoltán: Sântandrei, jud. Bihor, Punct: Palota veche II / Topitoria de cânepă II. In: <i>Cronica Cercetărilor Arheologice, campania 2023</i> . București, 2024. p.612.
MRE 2003	Visy Zsolt, Nagy Mihály: Magyar régészet az ezredfordulón. Budapest, 2003.
Ordentlich 1971	Ivan Ordentlich: Aria de răspândire a culturii Otomani. In: <i>Marmatia, II</i> . baia Mare, 1971. p.19–35.
Ordentlich 1974	Ivan Ordentlich, Aspecte privind cultura Otomani [Aspects concerning the culture Otomani]. In: <i>Crisia, IV. Oradea</i> , 1974. p.135–151.
Roska 1942	Roska Márton: <i>Erdély régészeti repertóriuma</i> . Kolozsvár 1942.

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – <i>Palota veche I / Topitărie de Cânepă</i>	
2a. Cod RAN	-	
2b. Cod LMI	-	
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	259791.220
	Y	624798.052
	Altitudine	109.181 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Obiectivul se află pe latura nord, nord-vestică a com. Sântandrei	
10. Repere geografice	Pe terasa înaltă a Crișului Repede	
11. Repere hidrologice	Malul stâng al Crișului Repede	
12. Primele cercetări arheologice a sitului	Cercetări de suprafață efectuate de Emődi János în anii 70' ai secolului trecut.	
13. Campania nr.	-	
	Cod epocă	(152) Epoca bronzului mijlociu
	Cod tip de sit	(111) așezare deschisă; (114) așezare rurală
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	verificarea stării de conservare a sitului în octombrie anulului 2024	
15. Suprafața sitului (mp)	100.310,00 m ²	
16. Stare de conservare	bună	
17. Factori de risc / riscuri antropice	Pășune, din acest motiv nu s-a identificat fragmente ceramice pe suprafața solului.	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	Au fost descoperite fragmente ceramice atribuite culturii Otomani II-III – Wietenberg III	
24. Tipul cercetării	Cercetare de suprafață / periegheză	
25. Referințe bibliografice	Emődi 2000, 69-79, 1-23.ăbra; Emődi 2002, 5-8; Emődi 2003, 16; Chidioșan 1970, 289; Ordentlich 1974, 146.	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	259353.533	624792.186
2	259354.464	624747.509
3	259374.941	624714.933
4	259394.487	624712.14
5	259428.925	624722.379
6	259458.709	624737.271
7	259487.563	624744.717
8	259531.309	624750.301
9	259600.185	624770.778
10	259665.338	624767.986
11	259737.937	624757.748

Nr.	X	y
12	259831.944	624747.509
13	259903.613	624743.786
14	259950.151	624731.686
15	259982.727	624778.224
16	259999.481	624826.624
17	260014.373	624874.093
18	260024.612	624915.046
19	260025.542	624937.384
20	260009.72	624955.069
21	259966.905	624979.269
22	259916.643	624988.576

Nr.	X	Y
23	259887.79	624975.546
24	259809.606	624950.415
25	259693.261	624920.631
26	259553.647	624879.677
27	259548.993	624865.716
28	259527.585	624859.2
29	259500.593	624821.039
30	259456.848	624800.563
31	259418.686	624807.078
32	259369.356	624801.493

Tab.1: Perimetrul sitului arheologic Sântandrei – *Palota veche I / Topitărie de Cânepă*

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – <i>fostul CAP / fosta grădină CAP / grajduri CAP</i>	
2a. Cod RAN	26662.02	
2b. Cod LMI	BH-I-s-B01009	
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	260988.998
	Y	624449.610
	Altitudine	111.478 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Terenul se află în extrema nordică a localității	
10. Repere geografice	Pe a doua terasă a Crișului Repede	
11. Repere hidrologice	Malul stâng al Crișului Repede	
12. Primele cercetări arheologice a sitului		Cercetări de suprafață efectuate în anii 1967–1968 și 2016
13. Campania nr.	1	
	Cod epocă	(152) Epoca bronzului mijlociu; (32) Epoca romană.
	Cod tip de sit	(11) locuire civilă; (111) așezare deschisă; (114) așezare rurală
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	verificarea stării de conservare a sitului în octombrie anului 2024	
15. Suprafața sitului (mp)	30.121,00 m ²	
16. Stare de conservare	Într-o stare de degradare continuă datorită dezvoltării urbanistice a localității	
17. Factori de risc / riscuri antropice	Teren se află în intravilan, acoperit de case familiale.	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	Au fost descoperite fragmente ceramice Otomani I–III și o psalie de os	
24. Tipul cercetării	Cercetare de suprafață / periegheză	
25. Referințe bibliografice	Dumitrașcu 1974, 68-69; Dumitrașcu, Tăutu 1968, 12, Pl.III; Fazecaș 2014a, 233.	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	261096.348	624421.811
2	261076.543	624339.751
3	260963.167	624372.801
4	260897.957	624416.258
5	260892.924	624495.53

Nr.	x	y
6	260896.699	624579.207
7	261005.553	624544.7
8	261025.961	624489.755
9	261076.981	624447.369
10	261096.348	624421.811

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – Podul Moii	
2a. Cod RAN	26662.01	
2b. Cod LMI	BH-I-s-B-01008	
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	261064.030
	Y	624099.347
	Altitudine	111.78 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Terenul se află în extrema nordică a satului	
10. Repere geografice	Pe a doua terasă a Crișului Repede	
11. Repere hidrologice	Malul stâng al Crișului Repede și pe malul Pârâului Peța	
12. Primele cercetări arheologice a sitului		Cercetări de suprafață efectuate în anii 1967.
13. Campania nr.	-	
	Cod epocă	(143) Eneolitic târziu
	Cod tip de sit	(111) așezare deschisă; (114) așezare rurală
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	verificarea stării de conservare a sitului în octombrie anului 2024	
15. Suprafața sitului (mp)	35.661,00 m ²	
16. Stare de conservare	Terenul afectat de fundațiile construcțiilor (case familiale) moderne / recente.	
17. Factori de risc / riscuri antropice	Teren se află în intravilan, acoperit de case familiale.	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	Au fost descoperite fragmente ceramice atribuite culturii Coțofeni și Baden	
24. Tipul cercetării	Cercetare de suprafață / perieghetză	
25. Referințe bibliografice	Dumitrașcu 1974, 69; Dumitrașcu, Tăutu 1968, 12, Pl.II; Iuhas 1978, 494.	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	260926.811	624050.95
2	260895.983	624066.679
3	260894.095	624104.428
4	260897.241	624127.077
5	260902.274	624151.614
6	260917.374	624176.151
7	260935.619	624186.217
8	260965.189	624187.475
9	261026.216	624173.005
10	261084.727	624163.568

Nr.	x	y
11	261129.396	624157.905
12	261165.258	624152.872
13	261184.132	624142.806
14	261179.099	624120.786
15	261155.191	624077.374
16	261118.072	624027.672
17	261079.694	624020.122
18	261038.17	624028.301
19	260984.063	624035.851

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – <i>Pepinieră și Broscărie</i>	
2a. Cod RAN	26662.06	
2b. Cod LMI	-	
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	111.78
	Y	623048.541
	Altitudine	114.665 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Terenul se află în intravilanul localității, pe latura sa estică	
10. Repere geografice	Pe un fost teren agricol, pășune	
11. Repere hidrologice	Pe cele două maluri ale Pârâului Pețea.	
12. Primele cercetări arheologice a sitului		Cercetări de suprafață efectuate în anii 60–70 ai secolului trecut
13. Campania nr.	-	
	Cod epocă	(152) Epoca bronzului mijlociu;
	Cod tip de sit	(111) așezare deschisă; (114) așezare rurală
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	verificarea stării de conservare a sitului în octombrie anului 2024	
15. Suprafața sitului (mp)	Pepinieră = 45.426,00 m ² ; Broscărie = 39.784,00 m ²	
16. Stare de conservare	Într-o stare de degradare lentă, datorită dezvoltării urbanistice a localității	
17. Factori de risc / riscuri antropice	Teren se află în intravilanul localității	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	Au fost descoperite fragmente ceramice Otomani II	
24. Tipul cercetării	Cercetare de suprafață / periegheză	
25. Referințe bibliografice	Ordentlich 1971, 28; Iuhas 1978, 494–495; Fazecaș 2014a, 233, Fig.2.	

Stereo 70 - Pepinieră

Nr.	x	y
1	262154.854	623339.091
2	262106.724	623338.147
3	262091.624	623308.892
4	262079.356	623273.974
5	262083.131	623200.364
6	262085.962	623156.953
7	262102.949	623114.485
8	262120.88	623103.161
9	262169.953	623089.949

Nr.	X	y
10	262197.321	623071.074
11	262219.027	623076.737
12	262246.394	623091.836
13	262268.1	623089.005
14	262286.031	623090.892
15	262296.412	623105.992
16	262283.2	623148.459
17	262269.044	623178.658
18	262266.213	623215.464

Nr.	X	Y
19	262275.65	623244.719
20	262282.256	623278.693
21	262276.594	623293.792
22	262256.775	623307.948
23	262240.732	623321.16
24	262217.139	623329.654
25	262197.321	623330.598
26	262171.841	623338.147

Stereo 70 - Bebinieră

Nr.	x	y
1	262261.494	622993.689
2	262241.676	622988.971
3	262214.308	622962.546
4	262206.758	622901.204
5	262210.533	622849.3
6	262260.55	622763.421
7	262289.806	622716.235

Nr.	X	y
8	262340.767	622705.854
9	262364.36	622720.01
10	262370.022	622752.096
11	262370.022	622786.07
12	262382.29	622818.157
13	262401.165	622848.356
14	262407.771	622874.78

Nr.	X	Y
15	262400.221	622901.204
16	262355.866	622946.503
17	262310.568	622984.252
18	262289.806	622996.52
19	262280.368	622996.52

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – <i>La Rături</i>	
2a. Cod RAN	26662.07	
2b. Cod LMI	-	
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	261706.108
	Y	624180.094
	Altitudine	112.914 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Terenul se află în extrema nordică a localității	
10. Repere geografice	Pe a doua terasă a Crișului Repede	
11. Repere hidrologice	Malul stâng al Crișului Repede	
12. Primele cercetări arheologice a sitului		Cercetări de suprafață efectuate în anii 60–70 ai secolului trecut
13. Campania nr.	-	
	Cod epocă	(21) La Tène; (3) Epoca antică
	Cod tip de sit	(111) așezare deschisă; (114) așezare rurală
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	verificarea stării de conservare a sitului în octombrie anului 2024	
15. Suprafața sitului (mp)	30.912,00 m ²	
16. Stare de conservare	Bună	
17. Factori de risc / riscuri antropice	Teren agricol, pășune	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	fragmente ceramice de culoare neagră, lucrată la roată împreună cu un cuțit de luptă din fier aparținând celților	
24. Tipul cercetării	Cercetare de suprafață / perieghază	
25. Referințe bibliografice	Iuhos 1978, 495; Dumitrașcu 1974, 69; Dumitrașcu, Hadnagy 1982	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	261741.562	624296.267
2	261714.405	624292.955
3	261701.157	624286.994
4	261697.183	624283.02
5	261689.897	624273.084
6	261686.585	624265.798
7	261678.636	624245.927
8	261665.389	624224.069
9	261646.18	624206.185

Nr.	x	y
10	261602.464	624189.625
11	261590.541	624183.664
12	261584.579	624161.143
13	261573.981	624108.154
14	261776.005	624088.945
15	261792.564	624232.017
16	261797.201	624283.682
17	261756.134	624294.28

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – Râțuri II	
2a. Cod RAN	-	
2b. Cod LMI	-	
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	262069.043
	Y	623996.921
	Altitudine	113.758 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Terenul se află în extrema nordică, nord-estică a localității	
10. Repere geografice	Pe a doua terasă a Crișului Repede	
11. Repere hidrologice	Malul stâng al Crișului Repede	
12. Primele cercetări arheologice a sitului		Cercetări de suprafață efectuate în 2016
13. Campania nr.	-	
	Cod epocă	(432) Epoca medievală târzie
	Cod tip de sit	(111) așezare deschisă; (114) așezare rurală
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	verificarea stării de conservare a sitului în octombrie anului 2024	
15. Suprafața sitului (mp)	49.129,00 m ²	
16. Stare de conservare	Bună	
17. Factori de risc / riscuri antropice	Teren agricol, arabil	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	În urma unor cercetări de suprafață realizate în iulie 2016 s-a identificat un sit arheologic, de unde provin fragmente ceramice datate în secolele XIV–XV	
24. Tipul cercetării	Cercetare de suprafață / perieghază	
25. Referințe bibliografice	Bulzan 2018, 100.	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	261951.732	623915.216
2	261920.863	623924.618
3	261909.302	623949.078
4	261903.056	623980.19
5	261913.437	624024.545
6	261921.93	624050.025
7	261933.131	624065.232
8	261953.893	624080.332
9	261978.43	624082.219
10	262122.231	624077.152

Nr.	X	y
11	262177.555	624064.288
12	262198.154	624019.66
13	262200.283	623970.493
14	262197.338	623940.919
15	262193.258	623912.768
16	262195.706	623865.442
17	262187.546	623831.987
18	262166.231	623818.921
19	262138.863	623823.64
20	262114.326	623852.895

Nr.	X	Y
21	262096.395	623888.756
22	262075.633	623921.787
23	262052.984	623953.873
24	262021.841	623969.916
25	262004.854	623966.141
26	261998.248	623955.761
27	261989.755	623938.774
28	261976.543	623924.618

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – <i>Lanul Botului</i>	
2a. Cod RAN	-	
2b. Cod LMI	-	
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	260071.805
	Y	621088.936
	Altitudine	122.361 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Terenul se află pe latura sudică com. Sântandrei, în extravilan	
10. Repere geografice	Pe a terasă mai înaltă unui Pârâu.	
11. Repere hidrologice	Malul stâng (nordică) a Pârâului Iclod	
12. Primele cercetări arheologice a sitului		Cercetări de suprafață efectuate în 2016
13. Campania nr.	-	
	Cod epocă	(133) Neolitic târziu
	Cod tip de sit	(111) așezare deschisă; (114) așezare rurală
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	verificarea stării de conservare a sitului în octombrie anului 2024	
15. Suprafața sitului (mp)	71.365,00 m ²	
16. Stare de conservare	Bună	
17. Factori de risc / riscuri antropice	Teren agricol, arabil	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	În urma unor cercetări de suprafață realizate în iulie 2016 s-a identificata un sit arheologic, de unde provin fragmente ceramice din neolitic	
24. Tipul cercetării	Cercetare de suprafață / periegheză	
25. Referințe bibliografice	Bulzan 2018, 92.	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	260081.931	621199.38
2	259965.527	621174.287
3	259875.654	621124.609
4	259867.525	621071.769
5	259912.235	621006.735
6	260081.594	620971.509

Nr.	x	y
7	260199.471	620966.37
8	260262.156	620996.424
9	260285.106	621040.605
10	260267.715	621088.999
11	260198.717	621159.035
12	260132.892	621186.639

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – <i>Descheșă</i>	
2a. Cod RAN	26662.05	
2b. Cod LMI	-	
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	263054.692
	Y	622367.368
	Altitudine	117.69 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Terenul se află în extrema estică a localității	
10. Repere geografice	Se află la limita de UAT între com. Sântandrei și mun. Oradea, lângă calea ferată.	
11. Repere hidrologice	Malul drept al Pârâului Peța.	
12. Primele cercetări arheologice a sitului		Cercetări de suprafață efectuate în anii 1967–1968 și mai recent în 2016
13. Campania nr.	1	
	Cod epocă	(133) Neolitic târziu; (16) Hallstatt
	Cod tip de sit	(111) așezare deschisă; (114) așezare rurală
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	verificarea stării de conservare a sitului în octombrie anului 2024	
15. Suprafața sitului (mp)	75.675,00 m ²	
16. Stare de conservare	Afectat parțial, datorită lucrărilor efectuate la calea ferată și Șanțul anti-tanc.	
17. Factori de risc / riscuri antropice	În terenul se află o fermă zootehnică.	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	În anii 60' ai secolului trecut s-a descoperit fragmente ceramice din neolitic târziu și Hallstatt.	
24. Tipul cercetării	Cercetare de suprafață / periegheză	
25. Referințe bibliografice	Dumitrașcu, Tăutu 1971, 47, 49; Dumitrașcu 1974, 69; Iuhas 1978, 494; Bulzan 2018, 94, Pl.I/2	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	263198.449	622244.044
2	263154.931	622196.787
3	262972.807	622352.929

Nr.	x	y
4	262722.721	622454.851
5	262811.431	622614.34
6	263003.765	622548.161

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – <i>La Criș</i>	
2a. Cod RAN	-	
2b. Cod LMI	-	
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	258678.190
	Y	624612.845
	Altitudine	108.028 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Terenul se află în extrema nordică, nord-vestică a localității	
10. Repere geografice	Pe terasa înaltă a Crișului	
11. Repere hidrologice	Pe malul stâng (sud) a Crișului Repede	
12. Primele cercetări arheologice a sitului		Cercetări de suprafață efectuate în 2016
13. Campania nr.	-	
	Cod epocă	(43) Epoca medievală
	Cod tip de sit	(111) așezare deschisă; (114) așezare rurală
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	verificarea stării de conservare a sitului în octombrie anului 2024	
15. Suprafața sitului (mp)	13.214,00 m ²	
16. Stare de conservare	Bun	
17. Factori de risc / riscuri antropice	Teren agricol, arabil	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	Au fost descoperite fragmente ceramice care se datează în perioada secolelor XII–XIV	
24. Tipul cercetării	Cercetare de suprafață / periegheză	
25. Referințe bibliografice	Bulzan 2018, 99, Pl.I/2.	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	258682.778	624658.913
2	258670.195	624657.025
3	258656.983	624649.475
4	258643.142	624640.667
5	258629.93	624632.488
6	258612.532	624619.886
7	258587.989	624609.555
8	258599.731	624587.19
9	258621.751	624567.057
10	258728.259	624545.866

Nr.	x	y
11	258795.367	624532.785
12	258785.329	624561.395
13	258777.779	624582.786
14	258774.634	624590.336
15	258767.084	624594.74
16	258748.21	624598.514
17	258719.898	624612.356
18	258709.832	624621.793
19	258702.282	624638.78
20	258695.99	624647.588

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – Șanțul inginerilor	
2a. Cod RAN	-	
2b. Cod LMI	-	
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	262588.387
	Y	623973.446
	Altitudine	114.904 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Terenul se află în extrema nordică, nord-estică a localității	
10. Repere geografice	Pe a doua terasă a Crișului Repede	
11. Repere hidrologice	Malul stâng (vestic) al Crișului Repede	
12. Primele cercetări arheologice a sitului		Cercetări arheologice preventive în anul 2022
13. Campania nr.	1	
	Cod epocă	(431) Epoca medievală timpurie
	Cod tip de sit	(111) așezare deschisă; (114) așezare rurală
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	verificarea stării de conservare a sitului în octombrie anului 2024	
15. Suprafața sitului (mp)	46.573,00 m ²	
16. Stare de conservare	Bună. Pe suprafața sitului trece drumul expres Girația Sântandrei – Autostrada A3 Biharea	
17. Factori de risc / riscuri antropice	Teren agricol, pășune	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	S-a cercetat o singură suprafață (5570,58 m ²), în urma căreia s-au identificat și documentat 50 de complexe arheologice, datate între secolele VII-IX și secolele XI-XIII	
24. Tipul cercetării	Cercetare arheologice preventive.	
25. Referințe bibliografice	Fazecaș et al. 2023, 628.	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	262416.495	624034.777
2	262503.906	624067.107
3	262548.21	624083.87
4	262582.935	624094.647
5	262612.87	624086.265
6	262651.187	624029.987
7	262702.676	623950.958
8	262694.294	623928.207

Nr.	x	y
9	262673.938	623901.864
10	262588.922	623903.061
11	262535.038	623901.864
12	262507.498	623897.074
13	262483.55	623875.521
14	262451.22	623850.375
15	262417.692	623873.126
16	262406.915	623932.997

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – Palota veche II	
2a. Cod RAN	-	
2b. Cod LMI	-	
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	260469.968
	Y	624724.283
	Altitudine	110.279 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Terenul se află în extrema nordică a localității	
10. Repere geografice	Pe a doua terasă a Crișului Repede	
11. Repere hidrologice	Malul stâng (sudic) al Crișului Repede	
12. Primele cercetări arheologice a sitului		Cercetări arheologice preventive din anul 2023
13. Campania nr.	1	
	Cod epocă	(32) Epoca romană; (431) Epoca medievală timpurie
	Cod tip de sit	(111) așezare deschisă; (114) așezare rurală
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	verificarea stării de conservare a sitului în octombrie anului 2024	
15. Suprafața sitului (mp)	55.102,00 m ²	
16. Stare de conservare	Bună. Pe suprafața sitului trece drumul ocolitor Sântandrei	
17. Factori de risc / riscuri antropice	Teren agricol, arabil	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	Au fost cercetate și documentate în total 20 complexe arheologice, locuințe, gropi menajere și șanțuri de drenaj. Suprafața totală ocupată de lucrările arheologice a fost de 2.340 mp (0,23 ha).	
24. Tipul cercetării	Cercetare arheologică preventivă	
25. Referințe bibliografice	Katócz 2024, 612.	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	260593.244	624748.866
2	260626.198	624685.556
3	260633.033	624649.574
4	260634.92	624613.713
5	260608.177	624589.954
6	260570.747	624587.289
7	260483.925	624608.051
8	260399.933	624640.137
9	260353.691	624692.042

Nr.	x	y
10	260336.704	624746.778
11	260332.929	624791.132
12	260336.704	624816.613
13	260344.568	624839.262
14	260352.525	624857.518
15	260376.349	624868.514
16	260418.805	624853.242
17	260490.278	624821.171

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – Dealul Mănăstirii	
2a. Cod RAN	27677.01	
2b. Cod LMI	BH-I-s-B-01010	
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	259065.808
	Y	625129.276
	Altitudine	110.764 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Pe limita de UAT între com. Sântion și Sântandrei	
10. Repere geografice	Pe prima terasă a Crișului Repede	
11. Repere hidrologice	Malul drept (nordic) al Crișului Repede	
12. Primele cercetări arheologice a sitului		Primele cercetări arheologice s-au efectuat în anii 1897 de Roska Marton, iar straturile preistorice au fost investigate în anii 50' de D. Popescu.
13. Campania nr.	Campania de cercetare sistematică nr. 2 s-a derulat în vara anului 2024	
	Cod epocă	(152) Epoca bronzului mijlociu; (43) Epoca medievală
	Cod tip de sit	(117) tell; (134) mănăstire
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	Ultimele săpături arheologice s-au desfășurat chiar în vara anul 2024	
15. Suprafața sitului (mp)	3.947,90 m ²	
16. Stare de conservare	Jumătatea sudică a sitului este distrus	
17. Factori de risc / riscuri antropice	Pășune	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	Un colectiv de cercetare a preluat săpăturile arheologice a tell-ului de epoca bronzului începând din anul 2014, care se continuă și astăzi.	
24. Tipul cercetării	Cercetare arheologică sistematică	
25. Referințe bibliografice	Roska 1942, 234, nr. 93; Ordentlich 1971, 29; Dumitrașcu 1974, 70; Fazecaș 1997, 56; Fazecaș 2014b, 235–239; Fazecaș et al. 2024a, 253–266; Gogâltan et al. 2024, 337.	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	259054.71	625180.083
2	259043.714	625171.607
3	259039.133	625161.986
4	259036.842	625150.532
5	259038.521	625133.401
6	259042.34	625126.708
7	259053.336	625120.294
8	259066.622	625116.628
9	259080.367	625116.628

Nr.	x	y
10	259091.363	625119.835
11	259102.358	625129.457
12	259108.393	625139.039
13	259110.147	625151.906
14	259107.398	625165.651
15	259101.442	625173.898
16	259090.446	625180.77
17	259077.618	625182.603
18	259065.248	625182.603

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – Biserica greco-catolică, Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril	
2a. Cod RAN	26662.04	
2b. Cod LMI	BH-II-m-B-01204	
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	261114.198
	Y	623637.068
	Altitudine	114.072 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Se află în centrul localității Sântandrei	
10. Repere geografice	în mediul rural	
11. Repere hidrologice	Aproximativ la 270 m distanță spre vest malul Pârâului Peța	
12. Primele cercetări arheologice a sitului	-	-
13. Campania nr.	-	
	Cod epocă	(432) Epoca medievală târzie
	Cod tip de sit	(133) biserică
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	Nu s-au realizat cercetări arheologice în acest punct de interes arheologic.	
15. Suprafața sitului (mp)	1.928,60 m ²	
16. Stare de conservare	Bună	
17. Factori de risc / riscuri antropice	-	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	Biserica de lemn a fost construită în 1736, iar cea din cărămidă în 1782	
24. Tipul cercetării	-	
25. Referințe bibliografice	Iuhos et al. 2012, 92; Iuhos 1978, 497	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	261081.232	623657.377
2	261084.702	623627.785
3	261148.816	623618.104
4	261150.46	623643.86

Nr.	x	y
5	261123.244	623643.677
6	261122.513	623652.627
7	261105.708	623652.262
8	261105.343	623664.5

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – <i>Deluț</i> / nr. SaT.1	
2a. Cod RAN	26662.08	
2b. Cod LMI		
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	260776.649
	Y	623644.755
	Altitudine	111.788 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Se află în intravilanul localității Sântandrei	
10. Repere geografice	La ± 300 m vest de situl <i>Biserica Greco-catolică</i>	
11. Repere hidrologice		
12. Primele cercetări arheologice a sitului	-	Situl perimetrat în anul 2016 fără a fi verificată existența tumului în teren
13. Campania nr.	-	
	Cod epocă	probabil (143) Eneolitic târziu și (151) Epoca bronzului timpuriu
	Cod tip de sit	(212) necropolă tumulară
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	În timpul verificării stării de conservare a sitului în luna octombrie a anului 2024, s-a constatat inexistența tumului	
15. Suprafața sitului (mp)	159,00 m ²	
16. Stare de conservare	Punct inexistent. Nu deținem nicio informație cu privire la faptul că ar fi existat vreodată o movilă funerară în acest loc .	
17. Factori de risc / riscuri antropice	-	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	-	
24. Tipul cercetării	-	
25. Referințe bibliografice	RAN	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	261081.232	623657.377
2	261084.702	623627.785
3	261148.816	623618.104
4	261150.46	623643.86

Nr.	x	y
5	260782.118	623642.885
6	260782.014	623649.217
7	260778.565	623652.585
8	260771.714	623652.689

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – <i>La holomb</i> / nr. SaT.2	
2a. Cod RAN	26662.09	
2b. Cod LMI		
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	260560.422
	Y	623600.441
	Altitudine	111.201 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	În intravilanul localității Sântandrei	
10. Repere geografice	La ± 530 m spre vest de situl <i>Biserica Greco-catolică</i> , aproape de cimitirul localității	
11. Repere hidrologice	-	
12. Primele cercetări arheologice a sitului	-	Situl perimetrat în anul 2016 fără a fi verificată existența tumului în teren
13. Campania nr.	-	
	Cod epocă	probabil (143) Eneolitic târziu și (151) Epoca bronzului timpuriu
	Cod tip de sit	(212) necropolă tumulară
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	În timpul verificării stării de conservare a sitului în luna octombrie a anului 2024, s-a constatat inexistența tumului	
15. Suprafața sitului (mp)	159,00 m ²	
16. Stare de conservare	Punct inexistent. Nu deținem nicio informație cu privire la faptul că ar fi existat vreodată o movilă funerară în acest loc .	
17. Factori de risc / riscuri antropice	-	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	-	
24. Tipul cercetării	-	
25. Referințe bibliografice	Comșa 1974, 71, ns.25; Comșa 1974, 71, ns.25.	

Stereo 70

Nr.	x	y
260552.039	623605.383	260552.039
260552.039	623599.362	260552.039
260555.995	623595.672	260555.995
260562.742	623595.672	260562.742

Nr.	x	y
260566.179	623599.005	260566.179
260566.075	623605.337	260566.075
260562.627	623608.705	260562.627
260555.776	623608.808	260555.776

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – <i>Dâmbuț</i> / nr. SaT.3	
2a. Cod RAN	26662.10	
2b. Cod LMI		
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	260916.807
	Y	623759.220
	Altitudine	111.773 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	În intravilanul localității Sântandrei	
10. Repere geografice	La ± 197m nord-vest de situl <i>Biserica Greco-catolică</i>	
11. Repere hidrologice	-	
12. Primele cercetări arheologice a sitului	-	Situl perimetrat în anul 2016 fără a fi verificată existența tumului în teren
13. Campania nr.	-	
	Cod epocă	probabil (143) Eneolitic târziu și (151) Epoca bronzului timpuriu
	Cod tip de sit	(212) necropolă tumulară
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	În timpul verificării stării de conservare a sitului în luna octombrie a anului 2024, s-a constatat inexistența tumului	
15. Suprafața sitului (mp)	159,00 m ²	
16. Stare de conservare	Punct inexistent. Nu deținem nicio informație cu privire la faptul că ar fi existat vreodată o movilă funerară în acest loc .	
17. Factori de risc / riscuri antropice	-	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	-	
24. Tipul cercetării	-	
25. Referințe bibliografice	RAN	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	260910.878	623764.45
2	260910.878	623758.429
3	260914.834	623754.739
4	260921.581	623754.739

Nr.	x	y
5	260925.018	623758.072
6	260924.914	623764.404
7	260921.466	623767.772
8	260914.615	623767.875

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – <i>Capirom</i> / nr. SaT.4	
2a. Cod RAN	26662.11	
2b. Cod LMI		
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	260356.392
	Y	624340.006
	Altitudine	110.182 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Pe latura nordică a localității Sântandrei	
10. Repere geografice	Pe a doua terasă a Crișului Repede	
11. Repere hidrologice	Lângă albia veche (desecată) a Crișului Repede	
12. Primele cercetări arheologice a sitului	-	Situl perimetrat în anul 2016 fără a fi verificată existența tumului în teren
13. Campania nr.	-	
	Cod epocă	probabil (143) Eneolitic târziu și (151) Epoca bronzului timpuriu
	Cod tip de sit	(212) necropolă tumulară
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	În timpul verificării stării de conservare a sitului în luna octombrie a anului 2024, s-a constatat inexistența tumului	
15. Suprafața sitului (mp)	159,00 m ²	
16. Stare de conservare	Punct inexistent. Nu deținem nicio informație cu privire la faptul că ar fi existat vreodată o movilă funerară în acest loc .	
17. Factori de risc / riscuri antropice	-	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	-	
24. Tipul cercetării	-	
25. Referințe bibliografice	RAN	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	260348.538	624343.401
2	260348.538	624337.381
3	260352.494	624333.69
4	260359.241	624333.69

Nr.	x	y
5	260362.678	624337.023
6	260362.574	624343.355
7	260359.126	624346.723
8	260352.275	624346.827

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – <i>Plopului</i> / nr. SaT.5	
2a. Cod RAN	26662.12	
2b. Cod LMI		
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	260533.502
	Y	624403.228
	Altitudine	110.358 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Pe latura nordică a localității Sântandrei	
10. Repere geografice	Pe a doua terasă a Crișului Repede	
11. Repere hidrologice	Lângă albia veche (desecată) a Crișului Repede	
12. Primele cercetări arheologice a sitului	-	Situl perimetrat în anul 2016 fără a fi verificată existența tumului în teren
13. Campania nr.	-	
	Cod epocă	probabil (143) Eneolitic târziu și (151) Epoca bronzului timpuriu
	Cod tip de sit	(212) necropolă tumulară
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	În timpul verificării stării de conservare a sitului în luna octombrie a anului 2024, s-a constatat inexistența tumului	
15. Suprafața sitului (mp)	159,00 m ²	
16. Stare de conservare	Punct inexistent. Nu deținem nicio informație cu privire la faptul că ar fi existat vreodată o movilă funerară în acest loc .	
17. Factori de risc / riscuri antropice	-	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	-	
24. Tipul cercetării	-	
25. Referințe bibliografice	RAN	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	260526.681	624409.614
2	260526.681	624403.593
3	260530.637	624399.902
4	260537.384	624399.902

Nr.	x	y
5	260540.821	624403.236
6	260540.718	624409.567
7	260537.269	624412.935
8	260530.418	624413.039

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – Iclod I	
2a. Cod RAN	-	
2b. Cod LMI	-	
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	260462.377
	Y	621032.670
	Altitudine	123.843 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Terenul se află pe latura sudică a com. Sântandrei, în extravilan	
10. Repere geografice	Pe a terasă înaltă a malului stâng (sudic) unui Pârâu, azi desecat.	
11. Repere hidrologice	Malul stâng (nordică) a Pârâului Iclod	
12. Primele cercetări arheologice a sitului		Cercetări de suprafață efectuate în octombrie 2024
13. Campania nr.	-	
	Cod epocă	(133) Neolitic târziu; (153) Epoca bronzului târziu
	Cod tip de sit	(111) așezare deschisă; (114) așezare rurală
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	octombrie anului 2024	
15. Suprafața sitului (mp)	30.425,00 m ²	
16. Stare de conservare	Bună	
17. Factori de risc / riscuri antropice	Teren agricol, arabil	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	În urma unor cercetări de suprafață realizate în 2024 s-a identificata un sit arheologic datat în neolitic târziu și epoca bronzului târziu.	
24. Tipul cercetării	Cercetare de suprafață / periegheză	
25. Referințe bibliografice	-	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	261448.477	620768.401
2	261313.751	620778.249
3	261305.258	620717.379
4	261320.829	620681.99
5	261456.971	620655.154
6	261507.932	620656.57

Nr.	x	y
7	261526.334	620677.804
8	261533.412	620724.518
9	261530.581	620744.336
10	261513.594	620765.57
11	261482.451	620766.985

1. Denumirea sitului arheologic	Sântandrei – Iclod II	
2a. Cod RAN	-	
2b. Cod LMI	-	
3. Județul	Bihor	
4. Localitate (Oraș / sat, etc.)	Sântandrei	
5. Comuna	Sântandrei	
6. Adresa	-	
7. Proprietar teren	Primăria Comunei Sântandrei	
8. Coordonate în STEREO70 (centrul sitului)	X	261394.072
	Y	620760.834
	Altitudine	125.742 m (nivelul Mării Negre)
9. Repere generale	Terenul se află pe latura sudică a com. Sântandrei, în extravilan	
10. Repere geografice	Pe a terasă înaltă a malului stâng (sudic) unui Pârâu, azi desecat.	
11. Repere hidrologice	Malul stâng (nordică) a Pârâului Iclod, în apropierea unei foste zone mlăștinoase.	
12. Primele cercetări arheologice a sitului		Cercetări de suprafață efectuate în octombrie 2024
13. Campania nr.	-	
	Cod epocă	(153) Epoca bronzului târziu; (322) Epoca romană târzie
	Cod tip de sit	(111) așezare deschisă; (114) așezare rurală
14. Perioada de desfășurare a cercetărilor arheologice	octombrie anului 2024	
15. Suprafața sitului (mp)	22.808,00 m ²	
16. Stare de conservare	Bună	
17. Factori de risc / riscuri antropice	Teren agricol, arabil	
18. Numele și prenumele responsabilului științific	Katócz Zoltán	
19. Instituții partenere	-	
20. Beneficiarul cercetării arheologice	Primăria Comunei Sântandrei	
21. Finanțatorul cercetării arheologice	SC Urbanplan Consulting SRL; arh. Adeona Trifan	
22. Obiectivul cercetării arheologice	Studiul arheologic de fundamentare pentru întocmirea <i>Planului Urbanistic General, comuna Sântandrei</i> .	
23. Scurtă descriere a situației arheologice	În urma unor cercetări de suprafață realizate în 2024 s-a identificata materiale ceramice datat în epoca bronzului târziu și specifice comunităților sarmatice.	
24. Tipul cercetării	Cercetare de suprafață / perieghetză	
25. Referințe bibliografice	-	

Stereo 70

Nr.	x	y
1	260381.049	621047.192
2	260368.997	620988.454
3	260392.354	620916.259
4	260453.932	620884.408
5	260534.62	620892.902
6	260548.311	620920.456

Nr.	x	y
7	260569.545	620967.17
8	260573.792	621013.884
9	260529.201	621045.735
10	260454.883	621081.832
11	260414.974	621080.234

VII. CONCLUZII

Potrivit datelor bibliografice, Sântandrei reprezintă un potențial arheologic foarte ridicat, însă observațiile reale pe teren, alături de datele topografice lipsesc aproape timp de șase decenii. Poate cea mai mare problemă privind delimitarea siturilor cunoscute în această localitate se datorează faptului că studiile de specialitate au date contradictorii, care, de multe ori nu corespund realității din teren și cu informațiile apărute în RAN.

Cea mai gravă problemă este reprezentată de cei cinci tumuli (vezi capitolul V.2 / nr.15–19) care apar de asemenea în RAN, însă procedura de localizare a acestor puncte s-a realizat din birou, în 2016, cu ajutorul aplicației *GoogleEarth*, fără a verifica situația adevărată din teren. Astfel, se ridică o întrebare foarte simplă, dacă mai este indicat să luăm în considerare în viitor aceste movile ca situri arheologice? Verificând punctele menționate în RAN, în cadrul unei periegeze din luna august-septembrie 2024, am constatat lipsa totală a tumulilor. Din acest motiv, în studiul de față am stabilirea unor zone de protecție.

Lângă situri deja cunoscute în literatura de specialitate, alături de acele două terenuri unde s-au realizat cercetări arheologice preventive în anii 2022 și 2023, am reușit să identific, prin periegeze, alte două situri pe terasa înaltă a văii Pârâului Iclod, pe latura sudică a com. Sântandrei.

Ca urmare, prin acest studiu arheologic, am perimetrat în total 21 de situri arheologice, luând în considerare toate informațiile bibliografice și cartografice existente. Aceste situri arheologice confirmă faptul că zona UAT Sântandrei a fost un habitat începând cu perioada neolitică, până în prezent, cu unele hiatusuri temporare, însă acest lucru poate să suporte modificări semnificative o dată cu identificarea în viitor a noi puncte cu potențial arheologic.

Dorim să menționăm că toate siturile arheologice beneficiază de o scurtă descriere istoriografică, alături de ilustrații și coordonate cu perimetrul siturilor (capitolul V.); fișă individuală de sit (capitolul VI.); tabelul cu coordonate în stereo 70 a zonelor de protecție (capitolul IX.) și un fișier electronic (în format DWG) cu datele geo-informatic ce se atașează studiului de față. Raportul se predă beneficiarului într-un singur exemplar în format letric / fizic, având un CD/DVD atașat, ce conține varianta electronică (în format OCR) a raportului de față, alături de datele topografice electronice (DWG).

VIII. PROPUNERI

Prin acest studiu arheologic punem la dispoziția beneficiarului delimitările siturilor arheologice existente pe teritoriul administrativ al comunei Sântandrei, alături de zonele lor de protecție spre a servi pentru întocmirea Planului Urbanistic General al comunei amintite.

Data: 06.11.2024

Întocmit de:

arheolog specialist
KATÓCZ Zoltán

IX. INVENTARUL COORDONATELOR STEREO70 - Simplificate
privind zonele de protecție ale siturilor arheologice din perimetrul UAR Sântandrei.

Podul Moii

Nr.	x	y
1	260694.306	624094.438
2	260711.657	623988.963
3	260780.849	623903.094
4	260874.93	623857.756
5	261082.683	623820.105
6	261196.645	623843.71

Nr.	X	y
7	261264.676	623891.573
8	261360.626	624036.74
9	261384.148	624139.747
10	261355.376	624246.204
11	261278.268	624319.311
12	261193.352	624350.928

Nr.	X	Y
13	260956.684	624387.334
14	260859.275	624371.115
15	260766.664	624307.689
16	260713.836	624218.745
17	260694.521	624118.062

Grădina CAP

Nr.	x	y
1	261295.631	624433.767
2	261268.83	624523.129
3	261138.429	624694.232
4	261066.121	624735.349
5	260888.287	624779.069
6	260783.654	624744.242

Nr.	X	y
7	260713.376	624659.26
8	260696.863	624588.222
9	260698.32	624403.582
10	260727.637	624311.345
11	260787.026	624249.795
12	260889.266	624186.914

Nr.	X	Y
13	261089.616	624140.139
14	261169.675	624162.714
15	261233.63	624215.9
16	261270.424	624290.5
17	261296.346	624425.833

La Rături

Nr.	x	y
1	261993.204	624323.662
2	261942.235	624421.452
3	261873.66	624468.532
4	261745.221	624496.273
5	261632.317	624475.376
6	261559.709	624428.444

Nr.	X	y
7	261418.765	624286.175
8	261388.426	624200.376
9	261374.578	624092.224
10	261413.319	623988.976
11	261500.887	623921.948
12	261759.952	623889.551

Nr.	X	Y
13	261842.44	623900.26
14	261913.441	623943.594
15	261960.679	624012.061
16	261996.86	624295.994

Rături II

Nr.	x	y
1	262400.134	623979.149
2	262382.993	624096.143
3	262337.785	624184.045
4	262298.569	624223.572
5	262153.834	624274.678
6	261985.475	624282.134
7	261871.264	624262.507

Nr.	X	y
8	261784.412	624199.016
9	261732.157	624113.283
10	261703.059	623984.287
11	261725.647	623869.793
12	261801.306	623764.238
13	261893.449	623723.856
14	261967.936	623716.147

Nr.	X	Y
15	262063.881	623638.186
16	262173.968	623619.032
17	262270.775	623648.375
18	262359.918	623730.482
19	262392.88	623831.71
20	262400.235	623964.6

Șanțul inginerilor

Nr.	x	y
1	262900.875	623978.017
2	262872.734	624056.292
3	262751.204	624230.761
4	262680.473	624274.534
5	262567.739	624294.107
6	262334.187	624217.097
7	262267.146	624167.857

Nr.	X	y
8	262222.631	624084.093
9	262208.212	623909.927
10	262232.487	623797.534
11	262279.245	623728.739
12	262375.764	623665.114
13	262457.64	623650.44
14	262538.406	623670.337

Nr.	X	Y
15	262587.489	623702.942
16	262712.765	623705.63
17	262789.224	623738.388
18	262874.551	623841.474
19	262902.712	623950.169

Pepiniera + Broscarie

Nr.	x	y
1	262472.918	623211.208
2	262477.511	623322.177
3	262433.229	623418.213
4	262334.027	623498.11
5	262210.629	623534.389
6	262083.387	623536.82
7	261981.653	623494.265
8	261913.866	623400.638

Nr.	X	y
9	261880.099	623291.636
10	261900.23	623082.662
11	261936.572	623003.427
12	262009.598	622936.849
13	262025.345	622773.665
14	262119.793	622610.827
15	262173.601	622553.411
16	262222.983	622527.688

Nr.	X	Y
17	262337.146	622505.849
18	262418.808	622521.668
19	262492.917	622566.752
20	262544.139	622632.291
21	262605.835	622846.748
22	262587.718	622970.919
23	262495.408	623089.581
24	262474.207	623207.884

Descheșă

Nr.	x	y
1	263397.897	622254.468
2	263372.146	622343.264
3	263146.136	622688.68
4	263076.673	622734.439
5	262863.166	622807.572
6	262752.907	622805.625

Nr.	X	y
7	262660.434	622745.546
8	262541.55	622539.657
9	262524.139	622430.765
10	262551.104	622352.077
11	262607.743	622291.159
12	262867.251	622179.936

Nr.	X	Y
13	263035.64	622036.212
14	263111.265	622001.574
15	263221.347	622008.098
16	263292.352	622051.425
17	263376.087	622152.068
18	263398.43	622248.784

Palota Veche II

Nr.	x	y
1	260832.795	624660.088
2	260792.148	624774.075
3	260702.758	624883.513
4	260503.733	625018.477
5	260397.514	625045.924
6	260278.418	625032.277

Nr.	X	y
7	260204.109	624981.695
8	260155.596	624904.878
9	260133.278	624778.669
10	260167.24	624619.571
11	260260.216	624496.977
12	260328.546	624453.269

Nr.	X	Y
13	260524.223	624392.734
14	260645.346	624386.576
15	260745.755	624432.171
16	260810.166	624517.253
17	260834.683	624624.227

Palota veche

Nr.	x	y
1	260222.652	624971.499
2	260191.735	625048.721
3	260108.152	625129.215
4	260003.331	625175.964
5	259860.487	625180.572
6	259497.341	625071.63
7	259391.7	625005.341
8	259319.39	624995.193

Nr.	X	y
9	259238.245	624955.663
10	259165.007	624859.074
11	259156.445	624719.146
12	259171.934	624665.663
13	259225.976	624581.42
14	259293.159	624532.373
15	259346.649	624516.903
16	259424.248	624514.326

Nr.	X	Y
17	259625.084	624569.487
18	259946.684	624531.676
19	260001.949	624538.469
20	260096.467	624595.277
21	260160.814	624687.114
22	260208.44	624825.574
23	260225.482	624943.735

Dealul Mănăstirii

Nr.	x	y
1	259600.537	625249.98
2	259549.629	625399.174
3	259422.944	625556.962
4	259355.5	625604.855
5	259229.393	625661.182
6	259017.771	625680.446
7	258822.282	625622.891
8	258668.954	625502.752

Nr.	X	y
9	258567.168	625327.367
10	258537.18	625171.506
11	258540.898	625083.67
12	258604.149	624885.565
13	258732.679	624734.01
14	258854.536	624661.403
15	258933.631	624634.534
16	259066.618	624616.527

Nr.	X	Y
17	259152.208	624621.714
18	259304.176	624667.275
19	259420.678	624743.468
20	259484.321	624806.648
21	259533.593	624875.778
22	259589.686	625003.178
23	259609.414	625180.772

La Criș

Nr.	x	y
1	259285.718	624631.051
2	259217.247	624823.132
3	259084.295	624983.033
4	258881.955	625117.639
5	258757.573	625153.39
6	258650.579	625157.977
7	258484.929	625121.544

Nr.	X	y
8	258340.221	625043.966
9	258230.079	624958.844
10	258118.953	624783.071
11	258088.928	624577.296
12	258117.153	624440.985
13	258173.61	624325.42
14	258262.274	624218.103

Nr.	X	Y
15	258333.094	624158.671
16	258456.843	624094.927
17	258772.087	624033.226
18	258977.289	624066.947
19	259151.034	624181.215
20	259263.281	624356.273
21	259294.622	624561.851

Lanu Botului

Nr.	x	y
1	260774.696	621142.575
2	260735.923	621264.719
3	260669.351	621386.968
4	260511.753	621549.042
5	260392.122	621620.22
6	260254.188	621671.803
7	260045.622	621698.157
8	259786.869	621641.383
9	259601.433	621542.82

Nr.	X	y
10	259496.781	621451.034
11	259396.768	621268.711
12	259369.723	621119.636
13	259375.813	620980.569
14	259420	620848.568
15	259500.135	620723.415
16	259566.406	620645.489
17	259679.376	620564.159
18	259810.391	620517.118

Nr.	X	Y
19	259990.482	620479.782
20	260213.561	620466.472
21	260415.673	620515.423
22	260516.347	620565.747
23	260625.211	620652.495
24	260705.948	620765.894
25	260754.337	620867.637
26	260784.123	621073.445

Iclod I

Nr.	x	y
1	261070.711	621070.161
2	261004.86	621267.411
3	260864.471	621420.826
4	260639.86	621546.461
5	260504.625	621579.448
6	260377.964	621578.959
7	260258.008	621555.059

Nr.	X	y
8	260178.314	621520.789
9	260018.868	621392.042
10	259909.917	621214.915
11	259869.183	620971.638
12	259930.825	620723.678
13	260049.056	620552.607
14	260234.768	620434.894

Nr.	X	Y
15	260436.549	620384.615
16	260600.564	620397.173
17	260734.651	620434.553
18	260903.784	620555.539
19	260982.475	620670.367
20	261035.81	620786.36
21	261073.707	621000.455

Iclod II

Nr.	x	y
1	262028.481	620795.237
2	262014.397	620870.891
3	261960.772	620999.346
4	261900.054	621082.971
5	261797.596	621177.198
6	261605.618	621257.125
7	261350.211	621277.013
8	261226.434	621270.662

Nr.	X	y
9	261033.7	621192.576
10	260889.39	621042.848
11	260818.455	620847.365
12	260809.729	620649.954
13	260847.511	620515.975
14	260891.483	620425.558
15	261032.902	620273.097
16	261224.111	620191.337

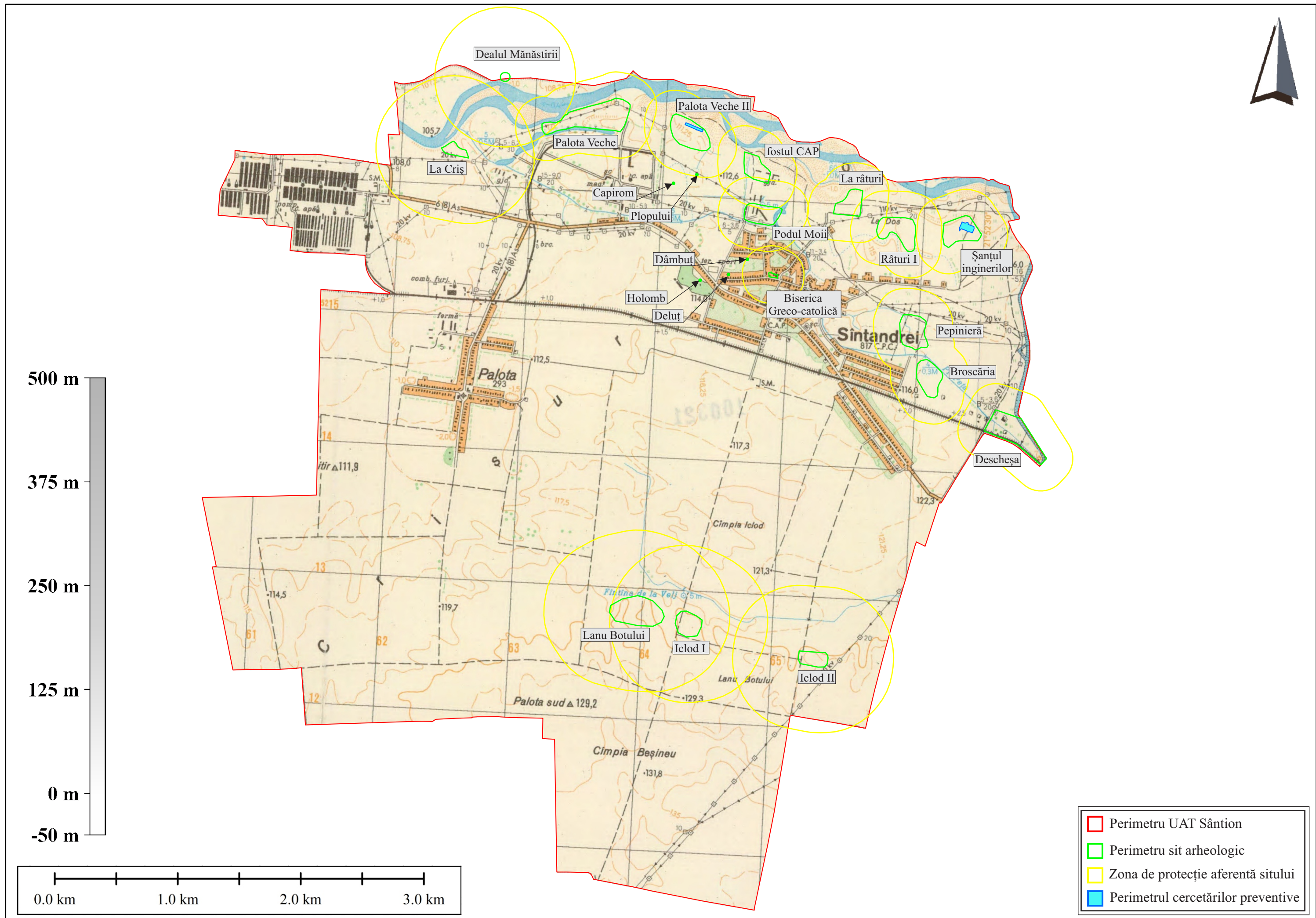
Nr.	X	Y
17	261401.141	620158.186
18	261521.818	620156.668
19	261719.95	620203.643
20	261885.845	620329.04
21	261947.562	620408.245
22	262005.544	620534.793
23	262033.505	620725.645

Biserica Greco-Catolică

Nr.	x	y
1	260881.282	623651.39
2	260904.018	623541.943
3	260954.555	623475.873
4	261027.595	623436.071
5	261143.045	623418.149
6	261224.873	623433.089

Nr.	X	y
7	261293.551	623480.019
8	261337.202	623550.826
9	261350.093	623631.117
10	261329.663	623732.752
11	261278.014	623797.956
12	261185.239	623847.891

Nr.	X	Y
13	261103.74	623864.533
14	261013.75	623845.69
15	260942.99	623801.962
16	260896.134	623733.234
17	260881.493	623656.674



PLI: Plan de încadrare în zonă - pe ridicare topografică militară Română din 1977



Pl.II: Plan de încadrare în zonă - pe orto-fotoplan